EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı: 174, 1 Ağustos '97

Reformizm ve siyasal mücadele

Reformizm, toplumun devrimci dönüşümü çizgisi ve pratiği karşısında, kurulu düzenin aşırılıklarının törpülenmesi ve çelişkilerin yumuşatılması (sol iddialı burjuva reformizmi) ya da en iyi durumda onun genel barışçı ve evrimci değişimi (sosyalizm iddialı küçük-burjuva reformizmi) çizgisi ve pratiğidir. Burjuva ya da küçük-burjuva sosyal kökene sahip reformist ya da sosyal-reformist akımlar, toplumsal muhalefeti dizginlemek, düzen içi kanallarda tutmak ve bu arada işçi sınıfı hareketinin bağımsız bir devrimci konum ve kimlik kazanmasını engellemek gibi bir rol oynadıkları için, reformizmi altetmek her zaman devrimci siyasal mücadele için bir temel sorun olagelmiştir. Devrimci siyasal mücadeleler tarihi, bir toplumda devrimci mücadelelerin az-çok başarılı bir seyrinin ve kuşkusuz devrimin zaferinin, her türden reformist akıma karşı kesin, kararlı ve kesintisiz bir mücadele olmaksızın olanaksız olduğunu döne döne kanıtlamıştır.

Türkiye'nin modern temellere dayalı sosyal çalkantılara ve çatışmalara sahne olan son 30-35 yıllık döneminde, çeşitli akımlarıyla reformizm hep güçlü bir biçimde varolageldi. Orta sınıf kökenli burjuva sol reformist akım, açıkça devrime ve sosyalizme karşıt olan konumuna rağmen, toplumsal muhalefetin de ötesinde devrimci hareketin belli kesimlerini etkileyebildi. Bu etkiyi devrimci saflara taşımada bir ara halka rolü de oynayan sosyal-reformist akım (revizyonist parti ve gruplar), sınıf hareketinin devrimcileşmeye en yatkın olduğu bir dönemde, bu hareketi kontrol etmeyi ve burjuva reformizmi üzerinden düzene bağlamayı başarabildi. Türkiye'nin yakın tarihi, çeşitli akımlarıyla reformizmin, devrimci siyasal mücadele üzerinde ve sınıf hareketinin devrimcileşmesi karşısında nasıl da ağır bir tahrip edici rol oynayabildiğini somut olarak gösterdi.

12 Eylül faşist darbesinin ardından yığın hareketinde yeni bir gelişme ve sol harekette yeni bir toparlanma dönemini işaretleyen 1987'den bu yana on yıl geçti. Bu on yılın toplamı üzerinden bakıldığında, toplumdaki göreli ağırlığı belirgin biçimde azalmış bulunan sol hareket içinde reformizmin belirgin bir ağırlık kazandığı görülür. Oysa bu aynı dönemde reformizmin sol içindeki etki alanını sınırlaması gereken iki önemli gelişme yaşandı. Bunlardan ilki, burjuva reformist akımın kendi reformcu söylemini bile büyük ölçüde bir yana bırakacak denli MGK-TÜSİAD merkezli sermaye politikaları ile özdeşleşmesidir. Bu kendiliğinden bir biçimde devrimci ve sosyalist olmak iddiasındaki sol akımlar ile düzen solu arasındaki mesafeyi açmış, düzen solunun sol hareket üzerindeki etkisini bir hayli sınırlamıştır. Yeni dönemdeki ikinci gelişme ise, '70'li yıllarda burjuva reformizmi ile devrimci hareket arasında ara bir halkayı oluşturan geleneksel reformist akımların siyaset sahnesinden silinmiş olmalarıdır.

Buna rağmen yeni dönemin sol hareketi içinde reformist akımın belirgin bir güç kazanmasının gerisinde, her şeyden önce '70'li yılların devrimci akımlarının büyük bir bölümüyle reformizme kayması vardır. Bu doğrultudaki ilk büyük dönüşüm 12 Eylül karşı-devriminin ezici ağırlığı altında yaşandı. Süreç '89 çöküşüyle tamamlandı ve böylece, '70'li yıllarda coşkulu bir devrimciliğin temsilcisi olan küçük-burjuva akım, yeni dönemde, yenilginin ve yılgınlığın ürünü ve ifadesi yeni türden bir reformizmin temsilcisi

ve taşıyıcısı haline geldi. ÖDP ve EMEP gibi sosyal-reformist partiler bu gelişmenin bugünkü temsilcisidirler.

Elbette bu söylenenler daha çok yeni türden sosyal-reformist akımların kökenine ve başlangıçtaki gücüne bir açıklık getirmektedir. Oysa aradan geçen yıllar içinde bu güç ve ağırlık gitgide arttı. Bunun gerisinde ne gibi etkenler var? İlkin, yeni dönemde kitle hareketinin bir türlü devrimcileşememesi olgusu var. Nedenlerine burada giremeyeceğimiz bu olgu, reformizme doğal bir etki alanı sağlıyor. Sınıf ve kitle hareketinin geri, zayıf ve barışçı karakteri her zaman reformizmin güçlenmesine uygun bir nesnel ortam oluşturmuştur. İkinci etmen, askeri faşist rejimin biçim olarak geride kalmış olmasına rağmen, 12 Eylül'le birlikte toplumsal muhalefete ve devrimci harekete yöneltilen sistematik saldırının bugüne dek devam etmiş olmasıdır. Bunun yarattığı yıldırıcı etki devrimci akımlara sürekli güç kaybettirirken reformizmi doğrudan ve dolaylı olarak ayrıca beslemiştir. Örneğin, devrimci örgütten kaçışın ve legal particiliğin bu kadar güç kazanmasının gerisinde, öteki etmenlerin yanında, dolaysız biçimde sistematik faşist terör saldırısı vardır. Üçüncü bir etken, devrimci hareketin kendi yapısal zaaf ve zayıflıklarıdır. 12 Eylül yenilgisine ve '89 çöküşüne rağmen ayakta kalmak gücü gösteren devrimci örgütler, yenilgiden herhangi bir ciddi sonuç çıkaramadıkları için, yeni dönemde eski zaaflarının olgunlaşmış sonuçları ile yüzyüze kaldılar. Gitgide kısır, ciddiyetsiz ve birçok durumda sorumsuz bir politika ve pratiğin temsilcileri olarak yığınlara güven veremediler ve bu reformist akımın güçlenmesini ayrıca kolaylaştıran bir etken oldu. Son olarak Kürt ulusal hareketinin çelişik etkisinden sözedilebilir. '80'li yılların ikinci yarısından ve '90'lı ilk yıllarda Kürt halkının ulusal uyanışı ve eyleminin devrimci hareketi moral açıdan beslediği açık bir olgudur. Ne var ki Kürt ulusal hareketi "siyasal çözüm" çizgisine kaydığından beri bu kez tersinden, Türkiye sol hareketi içinde reformizmi siyasal açıdan beslemektedir. "Siyasal çözüm" çizgisi yalnızca reformist politikalara meşruluk kazandırarak değil, yanısıra Türkiye cephesindeki siyasal mücadelesinde reformist akımları en iyi anlaşabildiği müttefikler olarak seçtiği için reformizmi güçlendirmektedir.

Tüm bu etkenlerin birleşik etkisi altında reformizmin, devrimci akımların güç kaybettiği bir evrede nasıl da nispi bir güç kazandığını son bir yılın olayları gösterdi. Özellikle de Susurluk sonrası süreç bu gelişmeye tanıklık etti. Bu aynı dönemde bazı devrimci akımların reformist politik yönelimler içine girmesi, reformist akımın güçlenmesinin bir başka göstergesi sayılmalıdır. Şu son dönemde araya yeniden mesafe konulmaya çalışılsa da, bazı devrimci çevrelerin reformist eğilimlerine, başta ÖDP olmak üzere reformist akımlarla ittifak ilişkilerine duyulan özel eğilim eşlik etmekteydi. Bu ise, doğal olarak reformist akıma ayrı bir politik meşruluk ve dolayısıyla güç kazandırmaktaydı.

Sosyal-reformist akımlar kendi konum ve çizgileriyle devrimci siyasal mücadeleyi zayıflattıkları ölçüde nesnel olarak düzene hizmet etmiş olmaktadırlar. Bu her zaman böyledir. Fakat son zamanlarda bazı örneklerini yaşadığımız yeni bir durumla karşı karşıyayız. Kuruluşundan beri ÖDP'yi birleşik bir tutumla kollayan düzen cephesi, gerek Susurluk sonrası evrede gerekse ordu-Refah gerginliği döneminde, bu akıma daha özel bir destek vermiş, solda çok bilinçli bir tutumla onu öne çıkarmış ve elbetteki kendi ihtiyaçları çerçevesinde yönlendirmiştir. Sultanahmet mitingi bunun en taze ve en açık örneği olmuştur. Susurluk sonrasında "demokratik devlet" şiarı atan ve hızla bu yeni çizgide yeni bir platformu açıkça ortaya koyan EMEP ise, aynı rolü 1 Mayıs kutlamaları esnasında oynamıştır. Susurluk sonrası süreçte açıkça MGK çizgisinde hareket eden merkezi sendika bürokrasisi, son 1 Mayıs'ta yine çok bilinçli bir tutumla EMEP'i kullanma yoluna gitmiştir. 1 Mayıs kutlamalarını kendi cephesinden bugüne dek görülmemiş uysallıkta bir seremoniye dönüştürerek EMEP de, sendika merkezlerinin hain çizgisine gerekli karşılığı vermiştir. Bu son gelişmeler, devrimci akımların genel güçsüzlüğü ve güç kaybetme eğilimi de düşünülürse, reformizme karşı mücadeleye apayrı bir önem ve anlam kazandırmaktadır.

Komünistler, yıllar önce, 12 Eylül'ün yıldönümünü vesile ederek, kitle hareketinde bir türlü aşılamayan tıkanıklığı "reformist kuşatma" yönünden irdeleme yoluna giden bir değerlendirme yapmışlardı. Bu değerlendirmeden, reformizme karşı mücadelenin devrimci siyasal mücadele açısından taşıdığı özel anlamı özetleyen ve güncelliğini koruyan uzunca bir bölümü buraya aktaracağız:

"Tüm bunlar işçi sınıfını ve çalışan yığınları ideolojik-politik ve kültürel cephelerde saran genel bir düzen kuşatmasının değişik halkaları ve biçimleridir. Ne var ki bu kuşatmanın çok daha özel bir alanı var ki, bu, yığınların bugün büyük hoşnutsuzluğuna rağmen, yığın hareketinin bir türlü kendine devrimci gelişme yolu bulamamasının önündeki çok temelli bir engeldir. Reformist kuşatmadan sözediyoruz. Reformizmi burada terimin en geniş anlamında kullanıyoruz. Yani en kaba biçimlerinden devrimci kılığa bürünmüş en incelikli biçimlerine kadar tüm reformist eğilim ve akımları kastediyoruz. Kuşku yok ki bugünün genel kuşatma ortamında üzerinde asıl durulması gereken de bu özel alan, yani reformizmdir. Basit bir evrensel gerçekten dolayı bu böyledir. Her toplumda ve her zaman, düzen, yığınların nispeten ileri kesimlerini, her çeşidiyle reformizmi en etkin biçimde kullanarak şu veya bu ölçüde dizginlemeyi ve kontrol altında tutmayı başarabilmiştir. Oysa yığınların nispeten ileri kesimleri, toplumda ileriye doğru bir hareketlenmenin, devrimci yığın hareketindeki yolaçıcı bir gelişmenin potansiyel motorudur. Yığınların en ileri kesimlerindeki bir hareketlenme, onların ortaya koyabilecekleri her ciddi etkinlik, daha geniş ve daha geri kesimlerin sarsılmasında, uyanmasında ve giderek hareketlenmesinde temelli bir rol oynar. Yığın hareketinin gelişme diyalektiğinin bir temel özelliğidir bu.

"Oysa bugün, bugünün Türkiye'sinde, tam da bu en ileri kesim, her renkten reformizmin yoğun bir kuşatması altındadır. (...)

"Kaba burjuva reformizmi yığınların ileriye, sola açık daha geniş kesimlerini dizginleme rolü oynarken, "sosyalist" ya da "devrimci" kılıklı olanlar bu sola açık kitlenin en ileri kesimlerini düzen içi bir bakışa ve davranışa mahkum etmektedir. (...)

"Devrimci gelişmeyi ilerletmek, her alanda ve her biçimde reformizme karşı dişe diş bir mücadeleyi gerektirmektedir. Fakat bu mücadelenin ideolojik alanı ile pratik alanı organik bir biçimde kaynaşmaz, mücadele bu ikisinin bütünlüğü içinde yürütülemezse, başarı şansı da olmaz. Pratik cephe yığınlara yönelik devrimci pratik görevlere sıkı sıkıya sarılmak, kitle hareketindeki her gelişmeden en iyi biçimde yararlanmayı başarmak demektir.

"Unutulmamalıdır ki, reformizm yalnızca militan devrimci görevlerden uzak durmada ve yığın hareketini geriye çekmede ifade bulmakla kalmaz. Fakat o aynı zamanda, tam da devrimci faaliyetteki aşılamayan yetersizlikten ve kitle eylemindeki gerilikten güç almaya, kendi durumunu ve tutumunu bununla mazur ve meşru göstermeye çalışır."(Reformist Kuşatma, Ekim, başyazı, sayı: 105, 15 Eylül 1994)

Komünist hareket, bu değerlendirmenin yapıldığı döneme göre bir dizi alanda önemli mesafeler kaydetmiştir ve bugün parti olmanın arifesindedir. Siyasal mücadele sahnesine partili kimliği ile çıkışı, siyasal mücadelede bu konumun gereği olan bir rolü yeni bir güçle üstlenmesi anlamına gelecektir. Partimiz, reformizme karşı mücadeleyi devrimci siyasal mücadeleyi ilerletebilmenin olmazsa olmaz koşulu olarak ele alan perspektifiyle, bu akımın gerek sınıf hareketi gerekse sol hareket içindeki etkinliğine karşı sistemli, çok boyutlu ve kesintisiz bir mücadele yürütecektir.

Ortaya çıktığı andan itibaren reformizme karşı kararlı bir ilkeli tavır gösteren, devrimci harekete her seferinde yeni güçler kaybettiren tasfiyeci dalgaları sarsılmaz bir tutumla göğüsleyen, ve en önemlisi, reformizmin dünya ölçüsünde güçlü bir gerici cereyana dönüştüğü bir evrede Marksizm-Leninizmin devrimci hattında kendini vareden ve büyüten bir hareketin bu alandaki yüz ağartıcı pratiği, bu hareketten doğacak bir partinin mücadelenin bu cephesinde nasıl bir rol oynayacağı konusunda daha bugünden yeterli bir fikir vermektedir.

EKİM

Komünist hareketin reformist akımlara ilişkin geçmiş dönem değerlendirmelerinden...

Solda üç ana reformist odak

"'80 öncesinin ana devrimci-demokrat akımlarında '80 sonrasında yaşanan tasfiyeci çürüme, yeni döneme güçlü fakat şekilsiz bir sosyal-reformist potansiyel bıraktı. Dünün devrimcileriyken, kolay yenilginin ve karşı-devrimin dolaysız baskısı altında '80'li yıllar boyunca liberalleşenler, '89 çöküşünün ardından ve '90'lı yıllarla birlikte, bu yeni konumlarına açık ideolojik ifadeler kazandırdılar."

'80 öncesinde, ara konumlar ve bunlar üzerinden yaşanan geçişler ne olursa olsun, sosyalizm iddiası taşıyan solun devrimci akımlardan ve reformist akımlardan oluşan iki ana kampı vardı. Kendi aralarında farklılaşan ve farklı kümeler oluşturan devrimci-demokrat gruplar hareketin devrimci kanadını, revizyonist partiler ise reformist kanadı oluşturuyorlardı. Devrimci-demokrat gruplar bünye olarak daha çok öğrencilere ve küçük-burjuvazinin alt katmanlarına, reformist akımlar ise orta sınıf aydınlarına ve sol sendika bürokrasisine dayanıyorlardı.

Bu tablo 12 Eylül karşı-devriminin dolaysız baskısı altında ve '89 çöküşüyle birlikte köklü değişikliklere uğradı.

ÇKP'nin üç dünyacı revizyonizminden beslense de daha çok kemalist-milliyetçi bir "yerli" köke sahip olan ve bugün kendini İP bünyesinde ifade eden akım dışında Sovyet revizyonizmine dayanan öteki sosyal-reformist odaklar çözülüp dağıldılar. Geride kendini ifade edecek yeni reformist kanallar arayan bazı artıklar bıraktılar yalnızca. Fakat bu hiç de sosyal-reformist akımın sol içindeki etki gücünü kaybetmesi demek değildi. Tam tersine, '80 öncesinin ana devrimci-demokrat akımlarında '80 sonrasında yaşanan tasfiyeci çürüme, yeni döneme güçlü fakat şekilsiz bir sosyal-reformist potansiyel bıraktı. Dünün devrimcileriyken, kolay yenilginin ve karşı-devrimin dolaysız baskısı altında '80'li yıllar boyunca liberalleşenler, '89 çöküşünün ardından ve '90'lı yıllarla birlikte, bu yeni konumlarına açık ideolojik ifadeler kazandırdılar.

Böylece İP'in yanısıra, önce revizyonist partilerin artıklarından SBP, sonra Kurtuluş ve TKEP türünden akımların katılımıyla BSP, yeni bir sosyal-reformist akımlar koalisyonu olarak şekillendi. '95 yılı ise, BSP'de biraraya gelmiş eski ve yeni reformistlerle, Dev-Yol'dan arta kalan ve tamamen reformizme kaymış bulunan çevrelerin birleşme çabalarına tanık oldu. Devrimden ve sosyalizmden uzak durmanın derecesi üzerine süren zorlu pazarlıkların ardından, nihayet mutlu sona ulaşıldı. Yeni yıla ÖDP denilen ve en çok da sermaye medyasındaki dönek eski solcuları heyecanlandıran yeni bir sosyal-reformist oluşumla girildi.

Kendine " sosyalist" demekten geri durmayan liberal solcu orta sınıf aydınları ile yenilmiş, yorulmuş ve devrime inancını tümden yitirmiş küçük-burjuva demokratlarının bu yeni partisinin konumu ve kimliği hakkında devrimci saflarda bugün herhangi bir tereddüt bulunmuyor. Dün SBP, ardından BSP ve bugün ise ÖDP, ortalama bir devrimcide herhangi bir tereddüt bırakmayacak açıklıkta bir reformist kimliğe sahip partiler oldular.

Son bir yıla kadar asıl tereddütler, sosyal-reformizmin üçüncü ana odağını oluşturan ve bugün artık yerini Emek Partisi Girişimi'ne (EPG) bırakmış bulunan TDKP üzerinde yaşanmaktaydı. Ve '95 yılı içinde asıl açıklık da, bu hareketin son yıllarda belirgin bir biçimde kazanmış bulunduğu yeni kimlik üzerine sağlandı.

Bir çok devrimci çevre bu hareketteki liberal tasfiyeci süreci görmek ve eleştirmekle birlikte, kazandığı yeni kimliğin açık tanımından belirgin bir zayıflıkla kaçınabiliyorlardı. Dahası, bugün MLKP'yi oluşturanlar, daha 3-5 ay öncesine kadar, yıllardır liberal-tasfiyeci bir çürüme yaşayan bu hareketi sağcı kusurları bulunan bir "komünist

örgüt" bile sayabiliyorlardı. Ama '95 yılı içinde, bir yandan gerçek konumları sınayan olayların etkisi, öte yandan bizzat bu hareketin tasfiyeyi ideolojik ve örgütsel planda yeni boyutlara vardıran yeni adımları her türlü tereddütü sildi ve bu akım sosyal-reformist cephede yerli yerine oturdu.

İP, ÖDP ve EPG,bugün birarada, solun sosyal-reformist üç ana odağını oluşturuyorlar.

İP, kemalist-milliyetçi çizgisiyle orta sınıf aydınları ve kuyrukçu liberal işçi politikacılığı ile gerici ve reformist sendika bürokrasisi için bir toplanma merkezi olmaya çalışıyor. Gazi Direnişine karşı tutumunda açıkça görüldüğü gibi, devrimci temeller üzerindeki bir siyasal mücadelenin açıkça karşısına dikilen, devrimci harekete ve Kürt özgürlük hareketine karşı açık bir düşmanlık çizgisi izleyen bu parti, düzen ve devlet yanlısı konumuyla karşı-devrimci bir mevzide bulunuyor. Çoktandır sol hareket bünyesinde teşhir ve tecrit olmuştur ve bir süredir kendine resmi düzen solunu oluşturan sosyal-demokrasiyle ilişkiler içinde bir yer açmaya çalışmaktadır.

Sayısız grup ve çevrenin şekilsiz bir koalisyonu olarak bir parti bile sayılmayacak olan ÖDP ise, daha çok güçten, iradeden ve dolayısıyla siyasal gelişmelere müdahale gücünden yoksun bir ilerici muhalefet hareketi olarak görülebilir. Toplumun temel sorunlarına temel sınıf ilişkilerinden giderek ve sorunların çözüm gücü olabilecek temel sınıf ya da sınıflara dayanarak müdahale etmek, bu çerçevede bir politik mücadele yürütmek diye bir sorunu olmayan ÖDP'nin gerçekte yaşama gücü bile tartışmalıdır. Fakat bu onun devrimden, devrimci mücadeleden ve örgütten kaçanların bir yığılma alanı olarak tuttuğu konumun gerici özünü hiç de azaltmaz. Dahası, sermaye medyasının, özellikle da bu medyada yuvalanmış dönek solcuların ÖDP'ye gösterdiği sıcak ilgi, düzenin bu yeni reformist odak üzerinden devrimci siyasal mücadeleye karşı yaptığı hesaplar konusunda ilk ipuçlarını vermektedir. Bu şekilsiz, iradesiz, güçten ve etkinlikten yoksun yorgun ve yılgın demokratlar topluluğunu kitlelere yeni bir sol alternatif olarak sunma faaliyetine şimdiden başlanmıştır. Bizzat bu desteğin kendisi, parlamenter zeminde "sosyalist" politikacılığa zaten hevesli bu eski ve yeni reformist koalisyon için cesaretlendirici olabildiği ölçüde, ÖDP'nin devrimci siyasal mücadelenin karşısına gerici bir barikat olarak dikilme misyonu da belirgin hale gelecektir.

EPG'ye gelince; bu yeni reformist odağın kendine özgü konumu ise, reformist sol aydınlar ile sol sendika bürokratları için bir toplanma odağı olabilmek ve eğer mümkün olabilirse, bunu işçi sınıfı hareketi içinde '80 öncesinde TİP-TKP'nin tuttuğu konuma benzer bir etkinlikle birleştirebilmektir. Bu kendine özgü sentez girişiminin birleştirici öğesi ise, haliyle, dünün devrimci bugünün liberal demokrat öğeleri olacaklardır. Zaman zaman "devrim ve sosyalizm" cilası çekilen "demokrasi ve özgürlük" hedefleri ile sınıf hareketinin geriliği üzerinden oluşturulmuş kuyrukçu politikalar bunun ideolojik-politik çerçevesini, legal parti örgütsel zeminini ve sendikalist-parlamentarist faaliyet ise pratik içeriğini oluşturacaktır. Hiç değilse bugün için, işçi sınıfı üzerine politika yapmak ve ara kademe sendika bürokrasisi üzerinden bu sınıf içinde güç olmak hevesi ve çabası içerisinde bulunduğu içindir ki, işçi sınıfı hareketinin devrimci politik ve örgütsel gelişmesi önüne bir engel olarak dikilme potansiyeli taşıyan bu sosyal-reformist odağa komünistler ayrı bir ilgi göstermek durumundadırlar.

(***Yeni Bir Yılın Başında Sol Harekette Durum*** başlıklı değerlendirmeden..., ***Ekim***, başyazı, sayı: 138, 1 Şubat 1996)

Cezaevlerine dönük saldırılar yayılıyor

Devrimci tutsaklarla dayanışmaya!

Sermayenin faşist diktatörlüğü 12 Eylül'den bu yana devrimci tutsakları teslim almak için sayısız kez zindanlara saldırdı. Bu saldırılar her defasında devrimci tutsakların ölümüne direnişleri ile geri püskürtüldü.

Devrimci tutsaklara dönük imha amaçlı saldırıların en kapsamlısı '96 yılındaki saldırıydı. Dönemin Adalet Bakanı olan eli kanlı eski polis şefi Mehmet Ağar'ın başlattığı, ardından görevi devralan Şevket Kazan'ın sürdürdüğü bu saldırının amaçlarından biri devrimci tutsakları tabutluk olarak tabir edilen Eskişehir hücre tipi cezaevlerinde toplamak ve adım adım teslim almaktı. Ancak saldırının bununla bağlantılı asıl amacı işçi ve emekçi hareketini sindirip ezmek, kımıldayamaz hale getirmekti. Burjuvazi 12 Eylül'den beter tümüyle karanlık bir dönemin koşullarını yaratmak istiyordu.

Devrimci tutsaklar saldırının bu asıl yönünü kavramakta gecikmediler. Olası bir yenilginin ideolojik-politik ve en önemlisi de moral sonuçlarının bilinciyle saldırıya topyekün ve birleşik bir direnişle cevap verdiler. Büyük bir kararlılığın, olağanüstü bir fedakarlık ve kendini adama ruhunun damgasını vurduğu bu direniş 69 gün sürdü. Yalnızca Türkiye'de değil, uluslararası düzeyde de büyük yankılara yolaçan direniş, 12 devrimcinin şehit verilmesi gibi ağır bir bedel ödenerek zaferle sonuçlandı.

Zindanlardaki tutsakların şahsında devrimci hareket tarihinde ilk kez düzen karşısında bir taraf olmayı başarmıştı. Zaferi mümkün hale getiren de bu oldu.

Burjuvazinin zindanlara dönük karşı-devrimci saldırısı bir kez daha püskürtülmüştü. Ancak bu geçici bir geri çekilmeydi. Burjuvazi devrimci tutsakları teslim alma politikasından vazgeçmedi. Zindan direnişinin hemen akabinde bu kez Diyarbakır zindanındaki Kürt yurtseverlerine saldırdı. Büyük bir vahşet örneği sergileyerek 11 Kürt yurtseveri hunharca katletti.

Faşist sermaye rejimi bugün yeniden zindanlara yönelik politikasını hayata geçirme çabasında. Devrimci tutsaklar yeni bir saldırı dalgasıyla karşı karşıyalar. İşbaşında MGK'nın direktiflerini harfiyen yerine getiren bir saldırı hükümeti var. Adalet Bakanı ise devrimci tutsakların yakından tanıdığı deneyimli bir "zindancı" olan Oltan Sungurlu'dur. Göreve gelir gelmez yaptığı ilk şey tıpkı kendisinden öncekiler gibi saldırı amaçlı bir yeni genelge yayınlamak oldu. Bu genelgede açıkça Burdur, Nevşehir, Konya, Ceyhan vb. küçük cezaevlerinden başlanarak hızla hücre tipi uygulamalara geçilmesi öngörülüyor. Bütçeden yüklü denebilecek miktarda bir ödenek ayrıldı. Bu ödenek cezaevlerinin hücre tipine dönüştürülmesi için kullanılacak. Bir çok yerde bu yönde inşa çalışmalarına başlandı bile. Bu saldırıyı, devrimci tutsaklara dönük kaba dayak, işkence, hak gaspları ve ardı arkası kesilmeyen sevk ve sürgünler tamamlıyor.

İşçi ve emekçi kitle hareketi, mevzi bir takım direnişler dışta tutulursa, 12 Eylül sonrası en durgun dönemini yaşıyor. Devrimci hareket ise belirgin bir zayıflık ve dağınıklık içinde. Burjuvaziyi pervasızlaştıran ve bir ölçüde umutlandıran da budur. Burjuvazi açıkça devrimci hareketin zayıflığına yüklenmek, onu derinleştirmek ve sonuç almak istiyor.

Ancak zindanlardaki devrimciler yılların deneyimine ve bu deneyimlerden süzülüp gelen olumlu reflekslere sahiptirler. Devrimci tutsaklara dönük karşı-devrimci saldırının başarıya ulaşmasının yaratacağı sonuçların bilincindedirler. Bu nedenledir ki, bir kez daha saldırılara geçit vermeyeceklerdir. Nitekim yeni hükümetin hücre tipi cezaevi saldırısına karşı hemen tüm cezaevlerini kapsayan süreli ve uyarı niteliğindeki açlık grevi ile ilk mesajı vermişlerdir. Devrimci tutsaklar bugün dışarıda yapılamayanı yapacaklar, saldırılara topyekün ve birleşik bir direnişle yanıt vereceklerdir.

Zindanlardaki devrimci tutsakların kararlı direnişleri elbetteki önemlidir. Ancak işçi ve emekçilerin kitlesel ve etkin desteğini örgütlemek çok daha önemlidir. Her zamankinden daha duyarlı bir tutum içinde olunmalı, işçi ve emekçi yığınlar içinde zindanlara dönük saldırının iç yüzünü ve asıl amacını gözler önüne seren bir teşhir faaliyeti örgütlenmelidir.

Solda kısır çekişme sorumsuzluğu

Yasakçı zihniyet ve sol içi şiddet

Kağıthane-Nurtepe ve Okmeydanı bölgelerinde gazete dağıtımı konusunda DHKP-C ve SİP arasında çıkan anlaşmazlık, geleneksel sol hareketinin kendini mahkum ettiği darlığın ve kısırlığın yeni bir göstergesidir. Ancak boyutlanarak süren ve onlarca sayfalık "belge" halinde devrimci kamuoyuna sunulmuş olan çekişmeler gelinen aşamada daha kapsamlı bir değerlendirme gerektirmektedir.İki açıdan.

Birincisi; devrimci güçlerin önünde bir dizi ağır ve yakıcı görevin durduğu bugünkü koşullarda tümüyle yapay sorunlar etrafında sahte bir gündem oluşturmak ve bunu sol içi şiddete dek vardırmak, büyük bir sorumsuzluk örneğidir. Sınıf ve kitle hareketine karşı devrimci sorumlulukla hiçbir biçimde bağdaşmayan ve ciddi bir devrimci iktidar perspektifinden yoksunluğunun çarpıcı bir göstergesi olan bu tür çekişmeler, kimseye bir şey kazandırmamakta, sonuçta yalnızca devrim davasına zarar vermektedir.

İkincisi; keyfi bir tarzda devrimci kamuoyunun gündemine dayatılan ve başıboş bir tarzda tırmandırılan tartışmanın arkasında yatan yasakçı zihniyet, gelinen aşamada net bir tarzda mahkum edilmelidir. Zira bu yapılmadan, küçük-burjuva sol ve devrimci yapıların içerisinde güçlü olduğu kadar da olumsuz bir geleneğe dayanan yasakçı tutum ve davranışların kendisini, bulduğu her uygun zeminde yeniden üretmesi de engellenemez. SİP ve DHKP-C arasında yaşanan gelişmelerin de bunu doğrulamak dışında kendi içinde bir değeri ve anlamı yoktur.

Devrimci ve sol güçlerin sermayenin faşist yasalarına inat ve devlet terörüne göğüs gererek sürdürdükleri siyasal faaliyetin sol içi bir takım yasak ve kurallarla engellenmeye çalışılmasının hiç bir meşru gerekçesi olamaz. Herhangi bir devrimci yapı faaliyet yürüttüğü bir alan üzerinde hak iddia edemeyeceği gibi, başka sol çevrelere de siyasal çalışmasına ilişkin dayatmalarda bulunamaz. Böylesi bir tutum biçimsel burjuva demokrasinin dahi gerisine düşen yasakçı bir zihniyetin ürünü olabilir ancak.

Siyasal sınıf çalışmasında sık sık karşılaştığımız bir durum vardır. Sendika bürokratları "sendika dışında kimse greve müdahale edemez", "işçiler arasında huzursuzluk doğuyor", "eylem disiplini bozuluyor", "polis provokasyonuna zemin oluyor" gibi gerekçelerle devrimci çalışmaya engel olmaya çalışırlar. Devrimci bir yapının diğer sol çevrelerin siyasal faaliyetine "burada bizim emeğimiz vardır", "halk rahatsız oluyor", "disiplinin önünde engel oluyor" vb. gerekçelerle sınır getirmek istemesi ile bu tutum arasında özünde bir fark yoktur. Her iki tutum da sonuçta aynı samimiyetsiz ve demagojik mantığa dayanmaktadır.

Ne var ki, sözkonusu mantığı ilkesel bir tarzda mahkum etmeden, sol içi yasakçı zihniyete karşı kararlı bir duruş sağlamak, bu küçük-burjuva hastalığı devrimci saflardan temizlemek de mümkün değildir.

Nurtepe-Kağıthane ve Okmeydanı bölgeleri üzerinde hak iddia eden, bunda diğer sol yapıların faaliyetini sınırlandıran kural ve yasaklar koyacak denli ileri giden DHKP-C'nin tutumu kuşkusuz ki hiçbir biçimde kabul edilemez. Ne var ki, "siyasal faaliyetim engelleniyor" diyerek "mazlum" pozlarına bürünen SİP'in de yeri geldikçe aynı yasakçı zihniyetin bir taşıyıcısı ve savunucusu olarak hareket ettiği bilinmektedir. Tıpkı HÖP ve ÖDP gibi SİP de, örneğin kitle gösteri ve eylemlerinde, "kortej disiplinini" bahane ederek devrimci siyasal propaganda-ajitasyon çalışmalarına engellemeler getirebilmektedir. Dahası, sözkonusu yasakçı zihniyeti tanımayan devrimci güçlere karşı şiddet uygulamaktan da geri durmamaktadır. (19 Ocak İstanbul mitinginde SİP kortejine kuş attığı için *Maya* dergisi çalışanının dövülmesi buna sadece bir örnektir.)

Siyasal propaganda ve ajitasyonu engelleyen mantık bir kez kabul edildi mi, artık bu yasakçı zihniyete sınır koymak, onun kendisini

nerede üreteceğini tayin etmek de olanaksız hale gelir. "Eylem birliği" ve "eylem disiplini" gibi uydurma, samimiyetsiz ve demagojik gerekçelerin herhangi bir meşruluğu yoktur. Tüm tarihsel ve güncel deneyimler "propaganda ve ajitasyon özgürlüğü" olmadan devrimci güç ve eylem birliklerinin de hayat bulmadığını ortaya koymaktadır. Dahası eylem anında, ortak eylemin disiplinini bozan davranışları bertaraf etmenin yolu da hiçbir zaman yasakçı tutumlar ve buna eşlik eden sol içi şiddet olmamıştır. Aksine, bunların yaşandığı heryerde polis provokasyonuna uygun bir zemin doğmuş, sınıf ve kitlelerin olumsuz tepkisini çeken bir kaos ortamı oluşmuştur.

İster yasakçı tutumlara eşlik etsin, ister son olaylarda SİP şahsında yaşandığı gibi güya yasakçı tutumların karşısına güya kararlıca ve tavizsizce dikilmek adına sergilensin, sol içi şiddet herzaman bir aczin ve sorumsuzluğun ifadesidir. Propaganda ve ajitasyon özgürlüğünün, siyasal çalışma serbestliğinin karşısına çıkan yasakçı zihniyet gibi, sol içi şiddet de, ideolojik zayıflıktan ve yapısal tutarsızlıklardan kaynaklanmaktadır.

Kendi taraftar ve kadrolarından diğer devrimci yapıların propaganda materyallerini kaçıranlar, kortejlerine dağıtım yapılmasını engelleyenler, saflardan ayrılan ve/veya başka yapılara giden güçleri şiddet konusu yapanlar ile yasakçı tutum ve kurallarla herhangi bir alanda siyasal faaliyete sınırlama getirenler, hep aynı sorumsuz ve aciz küçük-burjuva zihniyetin taşıyıcıları ve temsilcileridirler.

Son gelişmeler, geçmiş olumsuz gelenekten güç alan bu tutumların kendini özellikle küçük burjuva devrimci ve reformist yapıların büyük bir tıkanıklık, dağılma ve çürüme içerisinde olduğu bugünkü koşullarda hızla ürettiğini ortaya koymaktadır. Sınıf ve kitle hareketinin gerçek sorunlarını değil, kendi iç çekişmelerini ana gündem maddesi haline getirmenin başka bir izahı yoktur ve devrim ve sosyalizm davasına karşı büyük bir sorumsuzluktur.

Devrimci kamuoyunu bu tutum ve davranışları mahkum etmeye, SİP ve DHKP-C'yi ise devrimci sorumluluğun gereklerine uygun bir tutum ve davranışa çağırıyoruz.

Varoşlar, halkçı pratikler ve...

(Başlarafı s. 18'de)

yönelik bir ön tespiti aşmamaktadır.

Varoş çalışmasında hem devrimci hareketin, hem de sivil-faşist akımın varlığı, militanlık kavramını ve dar kadro eylemlerine bakışımızı yeniden ve alanın özgünlükleri temelinde pratiğe aktarma sorumluluğu anlamına geliyor. Sadece sol hareketin radikal kesimlerinin değil reformist kimi çevrelerin bile sivil-faşistlerin asker uğurlama bahaneli şoven gösterilerini taşlamayı "yeni ve ileri" tarz olarak sunabildiği bir ortamda, hem militanlığı hem de sivil-faşizme karşı mücadeleyi politik bir eksene oturtmamız gerekiyor. Zira önerilen ne yenidir ne de kendiliğindenliği aşan bir ileriliği vardır. Gerçekte semtlerde sol hareket o kadar örgütsüz ve politik olarak geri bir düzeydedir ki, örgütlerin önerilerini doğal kitle tepkilerinden ayırabilmek olanaksızlaşmaktadır. Devrimci hareketin dar kadro eylemlerini kitle eylemlerine ikame etmesi ve bu zayıflığı örtmek için devrimci şiddeti amaçlaştırmasının ardında, etkilediği kesimleri semt dışına çıkaramayan bir politik yetersizlik vardır.

Dolayısıyla biz 1996 Temmuz'unda gerçekleşen birkaç bin kişilik Galatasaray eyleminin mi, yoksa 20 kişilik Yenibosna molotoflu korsanının mı daha militan olduğunu yerli yerine oturtabilmeliyiz. Bu arada "kitle eyleminde gerilla tarzı" gibi ucubelere de hiçbir biçimde prim vermemeliyiz. Silahlı mücadeleye bakışa kadar uzanan ve sınıf savaşımında şiddet/zor kullanımı olarak tanımlanabilecek sorunu ayrıca ele almak gerekiyor.

Komünist gençlik çalışması, komsomolu kurma yolunda en hızlı ve en somut adımın, bugünün devrimci görev ve ihtiyaçlarına tutkulu bir kilitlenme olduğunun bilincinde olmalıdır. Burada özellikle komünist genç militan değil, komünist gençlik çalışması diyoruz. Zira devrim ve devrimci mücadele için umutluysak eğer, coğrafyamızın partili sınıf savaşımında komünist gençlik unsurlarını büyük fedakarlıklar bekliyor demektir. Fedakarlık, bir gün bile fazla yaşamanın devrimci bir görev olduğu bilinciyle çarpışarak yaşamın fedasına uzanır.

A. ÖZEN

İzmir: Reformist ve devrimci kanatlarıyla sol hareket

Reformist hareketin tuttuğu yer

1 Mayıs'ta ortaya çıkan manzara, İzmir'de bir süredir özel bir dikkatle izlediğimiz reformist cepheye dönük politik görevlerin bir an önce yerine getirilememesinin yaratacağı tahrip edici sonuçların bir kez daha tescil edilmesi oldu. Biz bunun devrimci hareket tarafından yeterince bilince çıkarılmadığını, yapıldığı kadarıyla değerlendirmelerin çarpık ve eksik kaldığını düşünüyoruz. Tahrip edici sonuçlar tam da bu alanda, bizzat devrimci akım ve anlayışların reformizmi anlayamadıkları ölçüde onu aşamayacakları, onun altında kalacakları ve sonuç olarak ona kapılacakları noktasında ortaya çıkmaktadır. Ki bu gerçek yalnızca 1 Mayıs'ta alanda olup biten bir durumla anlaşılamaz ve açıklanamaz.

Görünürde reformistler, gövdeleriyle/nicel birikimleriyle devrimci yapıları ezmektedirler. Ancak bu gerçeğin görünen bir yanı, sonuçlarından biridir. Oysa asıl ezilme, bizzat ideolojik-politik alandan kök almaktadır. Çünkü kentte bu 1 Mayıs vesilesiyle bir kez daha ortaya çıktı ki, reformist hareket bir bütün olarak devrimci harekete göre daha politik ve daha örgütlü. Politika üretme noktasında yaşanan bu zaafiyet uzun bir dönemdir devrimci hareketin temel açmazlarından biri olarak yaşanıyor. Kuşkusuz her bir hareket için bunun bazı farklı nedenleri ve farklı açıklamaları vardır ve olabilir. Yoğun operasyonlar sonucu oluşan güç kaybı, yeniden toparlanma güçlükleri, kadro sorunu vb. Ancak bir bütün olarak yaşanan sorunun özü, tam da politik bir etkinlikten-faaliyetten uzaklaşıldıkça, politik etki imkanlarından mahrum kalınmasıdır. Bu noktada yaşanan daha vahim bir durum, etkinlikten uzak durma yoluyla güçleri koruyarak reformistlerle kaba güç gösterisine girebilme kaygısının yol açtığı kaba bir reformizm taklitidir. Bu durum yalnızca kitle gösterileri dönemlerinde ve alanında ortaya çıkmıyor. Bizzat sınıf çalışması zemini (o da olduğu kadarıyla), devrimci yapıların bu eğilime çok açık olduğunun örnekleriyle dolu. Örneğin, kaba bir ifade ile izlenen taktik şu oluyor: "Reformistler çeşitli alan örgütlenmelerinin yönetiminde oldukları için kolay güç buluyorlar (sendikalarda, DKÖ'lerde vb,), öyleyse biz de onlar gibi bu örgütlenmelerin yönetimine girmeli, ondan sonra da onları buralardan kovmalıyız". Bu kaba örnek, maalesef pek çok devrimci yapının taktiği olmaktan çoktan çıkmış ve neredeyse hepsine sirayet etmiş, bir gerçek durumun kendisini ifade eder hale gelmiştir. Semt dinamiğine yaslanarak reformizme karşı radikalliklerini koruyanların, semt dinamiği zayıf bir kentte böyle bir şansı olamıyor.

Bugün reformizmin sahte gücü, tam da bu zayıflıklardan kolay yararlanabilmesinden kaynaklanıyor. Elbette ideolojik planda kentin, dönemin ve düzenin sağladığı başka kolaylıklar da katkıda bulunuyor.

ÖDP ve HADEP, kitlesellikleriyle reformistlerin en güçlü temsilcileri durumundalar. ÖDP, genel politik süreçlerden hareketle bütün kesimlere seslenerek belli bir etki alanına sahip hale geliyor. Kent küçük-burjuvazisini kendine çekmede zorlanmıyor. Semtlerde kahve toplantıları örgütlüyor. Gençlik içinde otonom grupların çoğunu etki alanına katmış bulunuyor. Gençlik çalışması, bir tür kültür çalışması ve otonom grup çalışması şeklinde yürüyor. Bağımsız bir sınıf çalışması olmasa da, bu alanı boş bırakmıyor. Bir yandan sendikalardaki geçmişten gelen gücünü harekete geçiriyor (DİSK ve KESK içinde en güçlü parti durumunda), diğer yandan partiye üye işçiler üzerinden yeni işçileri çekmeye çalışıyor. Bu yolla sınırlı da olsa bir işçi kesimine sahip oluyor. Kentteki en güçlü demokratik muhalefet odağı durumunda. Hızla ilçe örgütlenmelerini tamamlıyor.

HADEP, genel parti çalışmasını burada da

sürdürmeye çalışıyor. Geçmiş dönemlerdeki iddiasından belli açılardan geriye düşmüş durumda. ÖDP ile birlikte hareket etme eğilimi gittikçe önplana çıkıyor. Semtteki potansiyelinin çok küçük bir kısmı ÖDP'ye doğru yöneliyor. Yoğun bir gençlik havzası var, ancak yeterince değerlendiremediği gibi, önemli bir kısmı çürüyor. Sınıf çalışmasında oldukça tutucu. Kitlesinin hiçbir biçimde fabrika zemininde hareket etmesine izin vermiyor. KESK içinde, gittikçe orta bir eğlimi temsil ediyor. Devrimci yapılarla hareket etmeyi uzun bir süredir bırakmış durumda. Gençlik içindeki potasiyeli militan özelliğini kaybetmiş bulunuyor. Bu alanda ÖDP gibi bir tür kültür faliyeti söz konusu. Üzerlerindeki polis denetimiyle birleşen bu seyir ve gidişat, orada biriken potansiyelin ve dinamiğin kent hareketliliğine yansımasına engel oluyor. Yeni göç etmiş genç unsurlar üzerindeki etkisi, göründüğü kadarıyla hayli sınırlı.

SİP, gençlik hareketi dışında kendini var edebilmiş değil. Parti çalışmasının bütün yükünü bu kesim taşıyor. Gençlik çalışmasına bu nedenle özel bir ağırlık veriyor. Yine de etkilediği ve harekete geçirdiği potansiyel sınırlı kalıyor. Reformistlerin en güçsüzleri onlar. İki ateş arasında kalmanın yarattığı sıkıntıyı yaşıyor. Ancak devrimcilerin güçlü bir politik basıncı da sözkonusu değil. Eylemlerde ara tutumları bir tarz haline getirmiş bulunuyor. Güçlü bir devrimci kuşatma onları yerli yerine oturtacağı gibi, diri unsurlarını da devrimci çizgiye kazandıracaktır.

EMEP, sınıf içindeki nispeten bir güç durumunda. Ambar işçilerinin direnişçi tutumlarının yarattığı olumlu etkiyi başarılı bir tarzda kullanıyorlar. Büyüğünden küçüğüne, bütün eylemlerde ambar işçilerini görmek mümkün. 1 Mayıs'ta nispeten yaygın bir çalışma yürüttüler. Bizim dışımızda sınıfa dönük bildiri çalışması yapan tek güç Şimdi, ambar işçilerinin maddi ve manevi kazanımlarını da arkalarına alarak diğer işkollarına yönelme çabasındalar. ÇOBS'de tekstil çalışması yürütüyorlar. Düzenledikleri geziye katıldık. Yeterince deneyimli ve kemikleşmiş güçleri olmasa da, kurultay ve benzeri çalışmalar yoluyla İstanbul'daki gibi bir etki alanı yaratabilirler. Açıkçası, biz karşılarına güçlü bir alternatif olarak çıkmadığımız koşullarda, bu boşluktan yararlanmalarının önünde başkaca ciddi bir engel yok görünüyor. Çeşitli sektörlerde (demir-çelik, petro-kimya, tekstil vb.) taraftarları var. Çeşitli semtlerde, geçmişten kalan etkilerinin de bir sonucu olarak, bir güçleri var. Gençlik içinde kültür çalışması dışında nerdeyse siyasal bütün süreçlerden ve etkinliklerden uzak duruyorlar. Kendi içlerine yönelik oluşturdukları gençlik grupları üzerinden sürdürdükleri eğitim çalışmasıyla birlikte, gençliğin bir kesimini ellerinde tutabiliyorlar. Kamu çalışanları içinde oldukça yaygın ilişkilere sahipler. Bu alanda en büyük sendikalar içinde yönetimde de hatırı sayılır bir gücü temsil ediyorlar.

Kısacası, kent genelinde, diğer iki partinin ardından gelen bir konumları sözkonusu iken, sınıf içinde en güçlü reformist hareketi onlar temsil ediyorlar.

İP, bir süredir Kemalizm, düzen ve ordu savunuculuğu üzerinden yaygın bir propaganda çalışması yürütüyor. Ancak, beklediklerinin aksine, etkiledikleri bir güce kavuşamıyorlar. Zira, oynadıkları alanda suyun başını daha tutarlı ve daha sol bir RP ve hükümet karşıtlığı politikasıyla ÖDP tutuyor. Aynı şekilde, oynadıkları zeminde daha etkili bir şekilde bulunan CHP gibi bir odakla aralarındaki farkı yeterince koyamamanın yarattığı bir durumu aşamamanın dezavantajını yaşıyorlar. Sonuçta, ne büyüyor ne küçülüyor. 1 Mayıs'ta geçen yıllarda kendilerine yönelen devrimci basıncı açık bir şekilde yaşadılar ve arkasına sığınacağı güçlü bir sendikal barikat da olmayınca, ellerinde taşıdıkları Türk bayrağı sayısını azalttılar. Karşı devrimci duruşlarını saldırganlığa vardırmada hızla yol alıyorlar. (1 Mayıs öncesinde gençlik içinde ve 1 Mayıs'ta alanda fiili saldırıyı başlatacak kadar ileri gittiler).

Devrimci hareket

Devrimci hareket, reformist cephenin güç kazanmasına paralel bir büyümeyi ve gelişmeyi sağlayamadığı gibi, kent genelinde geçmiş dönemlerde sahip olduğu gücü ve etkiyi kısmen kaybetmekle yüzyüze. Hala semtlere sıkışmış bir potansiyel üzerinden kendilerini varedebiliyorlar. Buna kısmen gençliği de

katmak gerekir. Devrimci faliyetten uzaklık son bir yılda ortaya çıkan bir durum olsa da, aslında, bağımsız yerelleşmiş bir faaliyet kapasitesini tutturamamış olmak daha da geçmişe dayanan köklü bir sorun. Devrimci güç ve işbirliği, bilinçli bir politik tercih ve ısrarın değil, bu etki gücünü kaybetmenin bir sonucu olarak yaşanıyor. Bu tarzda ortaya çıkması, birliklerin bütün çarpıklıkları içinde barındırmasına ayrıca katkıda bulunuyor. Biz yakaladığımız sınırlı ilişki alanlarında ve durumlarında, işbirliği konusunda kendilerine duydukları ideolojik güvensizlik ve yetersizliklerin, onları birlik süreçlerinden geri tuttuğunu rahatlıkla gözlemleyebiliyoruz. Reformistlerin kendi tabanlarını bizden kaçırma şeklinde ortaya çıkan gericiliği, benzer bir düzeyde olmasa da, devrimci yapılarda da değişik biçimlerdeyaşanıyor. Sınıf zemininde ise durum biraz daha farklı seyrediyor. Bu yapıların pek çoğu, fabrika çalışması içinde güçlerimizi birleştirmek ve birlikte hareket etmek şeklindeki ısrarlı önerilerimizi olumlu buluyorlar. Ancak güçlerini ve ilişkilerini çalışmaya katmıyorlar. Ya da belli bir suskunlukla geçiştiriyorlar.

Özellikle sınıf çalışması temelinde biçimlenmiş bir iş ve güç birliğinin önündeki ideolojik-politik engellerin varlığı, bir süre daha bu iyiniyetli öneri ve girişimlerimizi karşılıksız bırakacak. Ancak girişimini ve öncülüğünü yapacağımız bir takım oluşumları zorlayarak, onları somut bir kazanıma dönüştürerek, "bekleyelim görelim" tavrıyla boşlukta kalan dışımızdaki hareketlerin tabanını da harekete geçirebiliriz. Şimdilik platform biçiminde tartıştığımız ve tartıştırdığımız oluşumlara tabandan gelen ilgi, hareketlerin merkezi basıncı nedeniyle fiili bir biçime kavuşamıyor. Özellikle kendi tarzımızda, kendi işimizi yaparak alacağımız mesafe ve kazanacağımız başarılar, bu hareketlerin sınıf tabanının bize yönelmesini sağlayacaktır.

Burada takvim eylemlerine bağlı birlik oluşumlarının esas olarak vitrinler üzerinden gerçekleşmesi, birliklerin kısa ömürlü ve geçici kalmasının da bir nedenidir. İllegal cepheden bunu takviye etmek, güçlendirmek ve giderek sınırlı temas noktalarını disiplinli ve ilkeli bir tarza kavuşturmak konusundaki sorumlulukta, üzerimize düşen görevleri politik bir çerçevede yerine getirmeye çalışacağız. Devrimci birlik konusunda genel olarak ortaya koyduğumuz ısrarın burada da takipçisi olacağız. Bugün için en yakıcı sorun, iş ve güç birliği şeklindeki oluşumların, sınıfın ve devrimin ihtiyaçları temelinde biçimlenmesidir. Bu tür girişimlerin en zayıf noktası da burasıdır.

Çeşitli vesilelerle ve çeşitli anlayışlarla girmiş olduğumuz polemiklerin buradaki yankısı, daha çok suskunluk biçiminde kendini dışa vuruyor. Gözleyebildiğimiz kadarıyla belli bir ilgi de var. Ama bu ilgi eleştirilerin kendi yapılarına yönelmesinden kaynaklanıyor. Program tartışmalarıyla birlikte, sürmekte olan bu yönlü çabamızın belli bir karşılığı üreteceğini düşünüyoruz.

Bu yönlü çabalarımızın karşısında, merkezi kasılmaların burada da bir karşılığı, olumsuz bir etkisi var. Bu konudaki olumsuz engelleri aşmak için, bizi izleyen yapıların tabanıyla ilişkilerimizi dolaysız biçimde kurmak ve geliştirmek, temel öneri ve yazılarımızı tartıştırmak görevi de bize düşüyor. Şimdilik, bu görevi çok sınırlı bir çerçevede yerine getirebiliyoruz.

İzmir İl Örgütü'nün
Haziran '97 tarihli raporundan...

Varoşlar, halkçı pratikler ve emekçi gençlik çalışması

Gençlik çalışması ve örgütlenmesi ülkemizde ya öğrenci gençliğe indirgenmiştir ya da öğrenci gençlik merkezlidir. Bu, ülkenin sınıfsal özgünlüklerinin doğal bir sonucu değil, tersine küçük-burjuva devrimciliğinin doğal eğilimlerinin bir sonucudur. Kuşkusuz onu da belirleyen arka plan, bu devrimcilik anlayışını üreten 1960-70'lerdeki küçük-burjuva hareketliliktir. Bu sınıfsal bakış çerçevesinde, gençlik çalışmasında da, dar örgüt çalışması-kitle çalışması ve illegal çalışma-legal çalışma konusunda derin bir kavrayışsızlık, darlık ve liberalizm hakimdir.

Devrimci demokrasinin hemen tamamı gençlik çalışmasını öğrenci gençlik çalışması olarak yürütmektedir. Çalışmalarını işçi gençlik merkezli yürütmekten yoksunluk bir yana, ne buna bir yönelim göstermektedirler, ne de bugünkü durumlarını bir yetersizlik olarak algılamaktadırlar. Tersine bir rasyonalizasyonu tercih etmekte, kendiliğinden belli olanaklardan yararlanmayı teorize etmelerinden dolayı kendiliğindencilik yapmaktadırlar. MLKP-KGÖ, bunun en aşırı ucu olarak, komsomol çalışmasını "bizim gibi ülkelerde başlangıçta ve bir dönem" öğrenci gençlik merkezli tanımlamakta, bunu "doğrulanmış" marksist bir öngörü olarak sunmaktadır. Bütünlüklü bir bakıştan yoksun ve kendiliğindenciliğin belirlediği bu komsomol çalışması, legal örgüt-demokratik ajitasyon sınırını yalnızca şehitlerin anmasında aşabilmektedir. Böyle bir çalışmadan öğrenci gençlik merkezli bir örgüt çıksa bile, bu, önderlik bakışı-kavrayışı ve araçları konusunda, bunun derin izlerini taşıyacaktır. MLKP-KGÖ sadece sosyalist ajitasyon-propaganda ve illegal örgüt çalışması eksikliğiyle değil, ÖTK gibi taktik saldırı ve olanaklar konusunda da politik darlık içindedir. Yapay olarak tekleştirilmiş dernek biçimi önerisi, hareketin kendiliğindenciliğinin doğal bir yansımasıdır. Sonuç olarak KGÖ işçi sitelerini sosyal reformizme terketmektedir.

Belirleyen-belirlenen ilişkisini bir temele oturtamayan devrimci demokrasinin ürettiği illegal örgüt çalışması ve biçimleri ise, rastlantısal ve geçicidir. TİKB-GK, 1990'ların başında, öğrenci gençlik içinde DPG üzerinden legal dergi eksenli bir çalışma yürütüyordu. Sekter-solcu çizgisi sonucu bu alandaki güçlerini dağıttı ve işçi gençliği temel almaya yöneldi. Bu, yayın hayatına yeniden başlayan Genç Komünarlarda da belirtildi. Bir dönem sonra, bu çalışmada da süreklilik sağlanamadan, öğrenci gençlik hareketi yükselişe geçti. 1995-96'yı hemen tamamen suskun geçiren bu akım, 1996-1997 eğitim yılına DÜP Bülteni ve Dosyaları ile yeniden legal yayın merkezine döndü. Bu yılın ilk dönemi biterken legal yayın fiilen tasfiye olmuş ve biçimsel bir illegal yayın süresiz-istikrarsız haliyle temel eksen haline gelmişti. Böylece son 5-6 yılda (ilk çıkıştaki GK dönemi ile birlikte) gençlik çalışmasının temel yayın ekseni 5 kez değiştirilmiş oldu. Bu salınımın arkasında sadece araçla ilgili bir şey yoktur. İşçi gençlik ile öğrenci gençlik arasında salınan gençlik çalışmasından kaynaklanmaktadır bu.

EGK çalışması, komünist hareketin ideolojik etkisinin ürünü güçlerin bir ilk politik örgütlenmesinin ürünü oldu. Komünistler bu kendiliğinden olanağı değerlendirmekle birlikte, komsomolun işçi gençlik merkezli olması gerektiği temel gerçeğini hiç unutmadılar. Her somut fırsatta emekçi gençlik çalışması çerçevesinde liseli gençliğe verilen önem/yönelim ile bugün işçi-emekçi gençlik merkezli yönelim bunun ifadesidir

Bu yönelimin gecikmesinin arkasında iki öğe vardır. Birincisi, gençlik örgütü/çalışması alanındaki güçlerin sınıfsal perspektifindeki göreli zayıflıktır. Bu hiçbir zaman belirleyici bir yer tutmasa da, EGK tabanında hep bir etki alanı buldu ve yönelimi zayıflattı. Fakat etkisi giderek önemsizleşmektedir. İkincisi, öğrenci gençlik alanına duyulan politik sorumluluktur. Devrimci demokrasi örgütün ihtiyaçlarını kitle hareketinin ihtiyaçlarının yerine koyduğundan, böyle bir tutumdan uzaktır. İşçi gençlik, öğrenci gençlik, varoş gençliği arasında salınım,

ne stratejik örgütlenme perspektifinin bir parçasıdır, ne de kitle hareketinin stratejik ihtiyaçlarının bir sonucudur.

EGK çalışması içindeki tüm yoldaşlar iki temel noktada açıklık taşımalıdır. Birincisi; gençlik örgütünün tek başına ele alınamayacağıdır. Gençlik örgütü, merkezi örgüt çalışması çerçevesinde oluştuğu için, öncelikle illegal bir yayınla başladı. Çalışmanın aldığı mesafe üzerinden yayın legal çıkarılmaya başlandı. O dönemde gençliği kendi içinde değerlendiren yaklaşım bu dönüşümün anlamını kavrayamamıştı. Biz her özgül-alt çalışma alanına yönelik bir illegal yayın çıkarmak zorunda değiliz. İllegal yapının güvencesi, örgütü en üstten en alttaki çalışmasına kadar kesen illegal MYO'dur. Komsomolun merkezine işçi gençlik çalışmasını koymamıza rağmen öğrenci gençlik çalışmasının bugüne kadar tuttuğu yerin anlaşılamaması için bir neden yoktur. Örgüt yalnızca merkezi çalışma çerçevesinde oluşan bir gençlik çalışması olanağını değerlendirmiştir. Yoksa sözkonusu olan, hazır kadrosal güçlerin işçi gençlik yerine öğrenci gençliğe yöneltilmesi değildir.

İkincisi; birinci öğeyle bağlantılı olarak bir geçiş dönemi yaşadığımız gerçeğidir. Birinci öğeyi anlamakta zorlananlar şimdi "neden derhal bütün gücümüzle işçi-emekçi çalışmasına geçmediğimizi" soruyorlar. Bir örgüt kadro güçlerini başka bir alana çekebilir. Ama ya çeper güçler ne yapılacaktır. Kaldı ki srun basit bir çeper güçler sorunu da değildir. Alana yönelik bir politik sorumluluk duyup duymama sorunudur. Nitekim devrimci demokrasi, hareketin gerilemesine paralel olarak, böylesi bir tasfiye adımını (üstelik bu en doğal varoluş alanında) rahatlıkla atabilmiştir. Yüksek öğrenim gençliğini temel örgütsel kadro dayanağına ve kitle gücü alanına çevirip abartanlar, sonrasında aynı kesimin devrimci kitle potansiyelini fiilen yok sayan bir küçümsemeye yönelebilmişlerdir. Bizim yaşadığımız geçiş dönemi, hem yaz çalışmamızı gelip geçici olmaktan çıkaran temel bir yönelime çevirecek, hem de öğrenci gençliğe yönelik politik olanak ve sorumluluklarımızı gözetecektir.

Hareketimiz bu politik yönelimini tamamlayan bir çerçevede komsomol örgütlenmesi konusunda da bir açıklığa sahiptir. Bu noktada kendini, hem gençliğin kazanılması için özgül çalışma ve örgüt ihtiyacını gözden uzak tutan, komsomolu toptan reddeden, öğrenci gençlik çalışmasını mutlaklaştıran ve örgütün temeli haline getiren anlayıştan (SİP gibi) ayırır. Hem de, gençliği 25 yaş altı gibi sosyolojik bir ortak paydada tanımlayan ve İMES, OSTİM türü sanayi sitelerinin özgünlüğünü anlayamayan anlayıştan ayrılır.

Emekçi gençlik çalışması çerçevesinde önümüzde iki kesim duruyor. Birincisi, sanayi sitelerindeki işçi gençlik; ikincisi, varoş gençliğidir. İşçi gençlik, çalışmamızın yeni bir alanı olmasına rağmen esasta örgüt çalışmasında yetkinleşmemiz gereken bir alandır.

İşçi gençlik ve varoş gençliği/semt çalışması sorununa girmeden önce, varoş gençliği/semt çalışmasının bugünü ile ilgili politik bir açıklığa ulaşmamız gerekiyor. Bu politik açıklık ihtiyacı hiç de alanın üstüste binmiş bir karmaşık çelişkiler yumağı olmasından kaynaklanmıyor. Karmaşıklığın arkasında bunun ötesinde iki temel ve birbiriyle bağlantılı neden var. Birincisi; semt çalışması konusunun doğrudan proletaryanın diğer emekçi sınıflar ile ilişkisi ve devrimde hegemonya sorununa uzanan semt ötesi bir yönün olmasıdır. İkincisi ise, devrimci demokrasinin bu konudaki zayıflığının ve çarpıklığının ürettiği varoş hareketine müdahale pratiğidir. Komünist alan çalışması konusunda açıklığımız, alanın dinamikleri ve düzenin startejik taktik adımları konusundaki bir netliğin üzerine yükselmek zorundadır.

***

1970'lerin ikinci yarısındaki devrimci yükseliş, esasta, küçük burjuvazinin, hızlı kapitalistleşmesinin sonuçlarından ilk etkilenen kesim olması temelinde yaşandı. Üretim sürecindeki dağınık ve süreksiz konumuyla bu kesimin hareketliliği, esas varoluş ve ifade alanını semtlerde üretti. Devrimci demokrasi bu hareketliliğin temsilcisi olarak semt temelinde bir örgütlülük üretti. Böylece sadece ideolojik-politik planda değil, örgütsel planda da bu hareketliliğin bir ürünü oldu. Bu ilişki devrimci demokrasinin derin ve yapısal kendiliğindenciliğinin de temelidir. Bu anlamıyla 1970'lerdeki hareketlilği etkilese de, asıl olarak onun tarafından belirlenmiştir. Yükseliş döneminin militan kimliği kadar 12 Eylül sonrasının tasfiyeciliği de, bu sınıfın

yapabileceklerinin sınırlılığından doğmaktadır. Bu ilişki Gazi sonrası süreç için de geçerlidir.

Yeniden dönmek üzere burada bir ara sonuç çıkartabiliriz. Gazi sonrası varoş dinamiğine yönelik süreklileştirme ve derinleştirme çabalarının başarısızlığının gerisinde, devrimci demokrasinin sağ ve sol taktik çizgisi ile yapay örgütlülüklerinin ötesinde varoş dinamiğinin sınırları/sınırlılıkları belirleyicidir. Dolayısıyla herhangi bir komünist semt çalışmasıyla Gazi sonrası varoş hareketliliğinin yaşadığı tıkanmanın önüne geçilemezdi. Bir paralellik kurulmak isteniyorsa Bolşevik Devrimine bakılabilir. Bolşevikler, işçi sınıfının çalışan nüfusun sadece %4'ünü oluşturduğu bir evrede, hemen sadece bu sınıf içinde örgütlü olmalarına rağmen, iktidarı alabildiler. Geniş köylü yığınları (ki çalışan nüfusun %80'i civarındadır) arasında örgütlü olan Sosyalist Devrimciler adlı küçük-burjuva grup ise politik etkisini yitirdi. Kritik bir evrede bölündü ve sol kanat devrimi, sağ kanat burjuva karşı-devrimi destekledi. Sözkonusu dönemde Bolşeviklerin kırda hemen hiçbir ciddi örgütsel yapısı bulunmuyordu.

Bu örnek, komünistlerin sınıf dışı kesim ve katmanlara devrimci önderliğinin o alanlardaki örgüt çalışması üzerinden değil, esas olarak sınıfa önderliği üzerinden gerçekleşebileceğinin özlü bir ifadesidir. Bununla, bu alanlarda örgütsel çalışmanın reddedilmesini değil, neyin temel alınması gerektiğini tanımlamış oluyoruz. Dolayısıyla bugün ulaşmakta olduğumuz parti niteliği ile diğer sınıf ve katmanlar içinde yoğunlaşan bir çalışmaya değil, işçi sınıfının diğer sınıflara/katmanlara önderlik edebilecek bir konuma çıkarma sorununa yoğunlaşacağız. Benzer bir örnek Kürt ulusal dinamiği konusunda verilebilir. Ulusal dinamiğin tarihsel sınırlılığından sözediyoruz ve yıpratıcı bir savaş gerçeği içinde yorulan ve gerileyen ulusal hareketin önderliğinin/PKK'nin, bir devrimci önderliğin yapabileceği en ileri direniş hattını zorladığını söylüyoruz. Dolayısıyla burada da sorunun çözümü (parti niteliğindeyken bile) tıkanan dinamiği komünist taktik çizgiyle ilerletme çerçevesinde konulamaz. Sorun devrimci bir işçi hareketi çerçevesinde, kapitalizme olduğu kadar sömürgeciliğe karşı da çözücü bir yönelim içine girmek, Kürt ulusal dinamiğini devrimci öncüsüyle birlikte yedekleyebilmektir.

Devrimci demokrasi, semt hareketliliğine ve Kürt ulusal dinamiğine hem ideolojik hem de "içerden" müdahale etmeye çalıştı. Yaşanan tıkanmayı devrimci bir işçi hareketiyle aşmayı hemen hiç düşünmedi. TİKB semtlere "işçi öğesini ayrıştıran" bir semt çalışmasıyla müdahale etti. TDKP, (birkaç yıl öncesinde) MLKP ve TKP-ML ise Kürdistan'da gerilla savaşı ile ulusal soruna müdahale etti. TİKB şimdi "bir yıl kaybettiğini" söylüyor, ikincilerin iddialarından ise pek bir eser kalmadı.

Bu kısa özet sonrasında, 1980'lerde düzenin varoşlara yönelik adımlarına bakalım.

1980 sonrasında devletin varoşlara yönelik ideolojik hegemonyasının ilk aracı liberalizm oldu. İhracata dayalı yeni ekonomik modelin en uygun siyasal karşılığı ANAP'tı. Bir dönem için kitleler için umut olmasının arkasında "pastadan daha büyük pay için, pastanın büyümesi gerektiği" şeklindeki kurgu vardı. Bir süre sonra karşılığını almak üzere fedakarlık yapmaya dayanan bu durum doğal olarak kısa süreli oldu. Zira düzenin emekçi katmanlara kırıntılar dışında verebileceği birşey yoktu. Burada düzenin özellikle ANAP döneminde gecekonduları yasallaştırma yöntemine ve göreli altyapı çalışmalarına bakmak gerekiyor. Konut sorunu merkezli hizmet alanı kapitalist toplumda yapısal bir sorun olmakla birlikte, düzenin esneyebileceği alanlardan biridir. Düzenin esneyeyemeyeceği alan sömürü alanıdır. Varoşlar her zaman için sağlıksız, yasa-dışı, insani olmayan konut ve altyapı alanlarıdır. Ama sistemin bu alanlarda göreli iyileştirmeler yaptığı dönemler olabilmektedir. 1980 öncesi sol hareketin varoşlarda iki temel dayanağı vardı. Birincisi sivil faşizme karşıtlıktı. Temelde milliyet (Kürt) ve mezhep (Alevi) öğesine dayanan ve onun yaşam alanını koruma çerçevesine oturan bu duruş, burjuvazinin sivil-faşizmi geriye çektiği bir evrede, devrimci hareketin kitle desteğini eritti. İkincisi; kapitalizmin sonuçlarına karşıtlık temelinde ve bunu tamamlayan, hizmet sektörü açığını kapatan bir duruştu. Gecekondu yapımı dayanışmacılığından pazar fiyatlarını belirlemeye ve bunun sistematik ifadesi olan belediye sosyalizmine evrilen duruş budur.

Devrimci bir hareket için (bu bir gelecek toplum projesine rağmen) en kaygan zemin, kitlelerin önünde pozitif beklenti yaratmaktır. Devrim derindeki toplumsal birikimlerin

koşulları olgunlaştığında kendiliğinden patlaması anlamında kendiliğinden bir olgudur. Dolayısıyla, kitlelerin kurulu düzene karşı toplumsal patlama biçimindeki bir başkaldırısı, bir sonraki toplum projesinin bu kitleler tarafından benimsenmesini ön gerektirmez. Kuşkusuz ki bazı şeyleri kolaylaştırır, ama belirleyici olan bu değildir. Burada yapılan ise, devrim öncesinde pozitif projeler ve pratikler üzerinden kitlelere yaklaşmaktır. Sorunlarına kısmi ve geçici çözümler bulduğumuz kesimlerin, o çözümleri siz önerdiniz diye, bu sefer mücadele önerilerinizi dinleyeceğini sanmak idealizmdir. 1980 sonrasındaki altyapı/konut sorunları konusundaki kısmi adımlar bile devrimci hareketin tabanını liberalizmden beklentici bir hatta götürebilmiştir. Bu alanın ne kadar ikincil olduğunu yükselen liberalizmin gerileme süreci de anlatmaktadır. ANAP hükümetleri toplumda gelir dağılımını daha da bozdu. Emek düşmanı saldırı özel bir yoğunlaşma yaşadı. Bu koşullarda, ücretlerin gerilediği bir evrede, hizmet sektöründeki kısmi çözümlerin kitleleri kandırmadaki yetersizliği bir kez daha görüldü. Pozitif beklenticilik üzerine kurulu ANAP, böylece kitlelerde bir ara yakaladığı aktif taraftarlık eğilimini yitirdi. Pozitif beklenti üzerine kurulu bir politik hakimiyetin, değil kitleleri düzen dışına taşıyacak bir nokta olması, düzen içerisinde tutmakta bile derinlikten ve süreklilikten uzak olduğu görüldü. ANAP'ın 1990'lara doğru vizyonunu yitirdiği hemen tüm burjuva gözlemcilerin paylaştığı bir yargıdır. Kimileri bunu liberalizme rağmen devlet müdahaleciliğinde görür, kimileri Özal'ın Kürt sorununda açılım yapılmamasında... Halbuki ANAP'ın "vizyonunu" yitirmesi, kendi ideolojik-politik konumuyla daha ileri adımlar atmamasından değil, kitle beklentisinin buna bağlı olarak aktif taraftarlık eğiliminin kırılmasındandır. Kitle hareketliliğinin yükselmesinden öte bir olgudur bu. Zira bu noktada o anki kitle hareketliliğinin potansiyeli hareketliliğe katılanların çok üzerindedir. Hareketlilik çok kısmi öğeler üzerinden defalarca katlanabilecek bir potansiyele sahiptir. 1989 Bahar eylemliği süreci bunun üzerinde şekillenmiştir. Bu burjuva partinin vizyonunun sürekliliği ise, kitle hareketliliğini ideolojik hegemonya ve politik yönlendiricilikle durdurabilmesine bağlıdır. Kitle hareketliliğine karşı devlet terörü esasta burjuva partilerinin ötesinde mekanizmalarca belirlenir. ANAP'la CHP arasında demagoji ve söylem farkı belirgindir. Ama politik baskı ve devlet terörü olgusu bu ayrımı siler. ANAP vizyonunun sonu, emek-sermaye çelişkisinin süreçte ağırlığını hissettirmesi oldu.

Devrimci demokrasinin emek-sermaye çelişkisini temel almaması, onun yaşamdaki belli olguları yerli yerine koyamamasını da getiriyor. 1980'lerde tüketim ideolojisi/alışkanlığı bizzat devlet tarafından topluma enjekte edildi. 1980 öncesinin lüks tüketim malları (TV, araba, çamaşır makinası, bulaşık makinası) kitlesel alıcı buldu. Bu olgunun ikili bir sonucu oldu. Birincisi, emekçiler bu tüketim mallarına rahat/refah ortamında ulaşmadılar. Taksitlerin ödenmesi konusunda sıkıntılı bir tüketim kalıbının kitleleri düzene bağlayıcı özelliği baştan yara almıştır. Bu nedenle sermayeye kâr ötesinde politik kazanç getirmemiştir. İkincisi, toplumdaki kaderci-kanaatkar ideolojiyi yıpratmıştır. Lüks malzeme yerine tüketim malzemesi denilmesi bile bunun göstergesidir. '80 öncesinde bu mallar emekçiler için bir ihtiyaç değil, lükstü. Emekçiler geri bir tarım sosyo-ekonomisi içerisinde alışkanlıklar kazanmışlardı. Yıldan yıla doğal etmenler (hava, su vb.) göre değişen ve zaman zaman yetersiz kalabilen ürün gerçeği, bu alışkanlığın temeliydi. Tüketim yelpazesinin darlığı bunu tamamlıyordu. Hızla kapitalistleşme sürecinde kentlere ve fabrikalara taşınmış olsalar da, kültür; gelenek ve alışkanlıklarda geçmiş toplumun belirleyiciliği vardır. '80 sonrası kitlevi tüketimi, öncesindeki lüks malları ihtiyaç olarak görmeyi doğurdu. Bu perhizci ideolojinin/kültürün sonu oldu.

Kapitalist bir toplumda muhalefeti doğuran açlık sınırı değildir. İşçi ve emekçi katmanlara göreli iyi yaşam koşulları sağlanabilse bile, bunda süreklilik sağlanamamasıdır. İşçiye araba satmak sorun değildir, ama sorun o arabaya her zaman benzin konulup konulamamasında sınanır. Ve işçiye araba satan düzen onun araba kullanma lüksünü ihtiyaç haline getirmiş olur. İşçi sınıfı dünyanın hiçbir toplumunda en alt tabaka değildir, ama istisnasız her yerde en devrimci sınıftır. İşçi sınıfı ile diğer emekçi katmanlar arasında ilişkiyi doğru kuramayanların 1980'lerin nesnel eğilimlerini anlayabilme olanağı yoktur.

ANAP'tan sonra düzen, bu kez RP ve tarikatlar üzerinden dinsel gericiliği bir akım olarak öne çıkardı. Dinsel gericilik '80 sonrasında düzen tarafından özel bir şekilde güçlendirilmekle birlikte, '80'li yıllarda bir süre toplumdaki liberal dalganın gölgesinde kaldı. ANAP'ın vizyonunun çözüldüğü noktayı daha iyi tahlil eden düzen, "pozitif" beklenticilik yerine "negatif" (tepki) eğilimi seçenek haline getirdi. Bu, düzene karşı demagojik de olsa bir muhalif söylemi temel almayı gerektiriyordu. Bu çerçevede düzenin bir seçeneğinin (ANAP şahsında liberalizmin) ıskartaya çıkması yaşandı. Dinsel gericiliğin kitlelere gösterdiği iki temel unsur vardır. Birincisi, RP üzerinden parlamenter muhalefet; ikincisi, tarikatlar üzerinden yaşamda dar dayanışmacı komüniteler. Bu iki unsur da esasta kitlelerin öfke ve tepkilerini ifade etmede (boşaltmada) yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla dönemsel bir işlevi olsa da yapısal olarak geleceksizdir.

RP, kitlelerin ekonomik-politik sorunları üzerinden demagojik bir sözde kapitalizm karşıtı muhalif söylem tutturdu ve kitle desteğini buradan yakaladı. '80 sonrası hemen tüm burjuva partilerin yoksun olduğu kitle içinde aktif taraftarlığı bu yolla geliştirdi. RP'nin bunu dinsel-şeriatçı bir söylemle bezemesi, olgunun belirleyici yanını gözden kaçırtmamalıdır. Bu öylesine bir öğedir ki, RP'nin en büyük kitle desteği kısa dönem önceki SHP tabanıdır. Yani laik, çağdaş, demokrat, kemalist ama muhalif bir demagojik platforma en yakın kesimdir. Özellikle bu noktada devrimci demokrasinin varoşlardaki kitle desteğinin ANAP tabanına hızlı evrimini hatırlatmak istiyoruz. RP, demagojik söylemine karşın, kitlelerin ekonomik-politik sorunları üzerinden bir kitle hareketliliği/muhalefeti örgütlemeyi düşünmemektedir. Bu RP için yapısal bir zayıflıktır. Bu aynı zamanda RP'nin gerçek bir düzen partisi olduğunun da açık bir kanıtıdır. Ekonomik-politik talepler etrafındaki bir hareketliliğin kendi kontrolünden çıkacağı noktasındaki doğru tespit, bu tutumunun gerekçesidir. RP güçlü bir örgüt-kadro yapısına, tabanın aktif taraftarlığına sahiptir. Bu RP'nin kitle hareketliliği ve dinamiği karşısındaki derin zayıflığının da ilanıdır. Bu çerçevede bütün diğer burjuva partiler gibi RP'nin de gerileme ve yıpranmasının temeli iktidarda olmak üzerinden şekillenmektedir. Muhalefette yıpranmayı da içeren bu '80'ler olgusu, esasta kitle hareketliliğinin güncel düzeyine dahi tahammülsüz olmak ve dışında kalmak üzerine doğmaktadır. '80 sonrasında kitleler, ister hareketsiz isterse kendiliğinden bir hareketlilik içinde olsunlar, kitle hareketinin potansiyelleri devrimcileşmeye açık olduğu ölçüde, burjuvazinin tek eğilimi onu mümkün olan en geri noktaya itmek noktasındadır. Böyle bir süreçte, burjuva partilerin kitlelerin eğilimini parlamento içi bir muhalefete tercüme çabası, kitleler üzerinde hemen hiçbir etki bırakmamaktadır. RP'nin göreli farkı, sahte kapitalizm karşıtı demagojik söylemi nedeniyle yıpranma olgusunu nispeten daha geç yaşamasıdır. Varoşlarda herhangi bir kendiliğinden kitlesel tepkinin RP'yi güçlendirmesi ya da onunla ilişkilenmesi olanağı yoktur. RP'nin güçlü olduğu semtlerde bile, eğer hareketlilik ekonomik-politik taleplerle birleşiyor ya da ondan kaynaklanıyorsa, bu sadece onun etkisini zayıflatır.

MLKP-K 1. Kongresi'nin (1994 sonbaharı) Alevi-Sünni benzeri gerici çelişki ve çatışmaların Türkiye devriminde ve kitle hareketliliğinde özel ateşleyici rolü üzerine söylediklerinin Gazi direnişi ile doğrulandığı iddiası, akıldışı bir yüzeysel değerlendirmedir. Gerçek olan, Gazi'de devrimci hareketin başarılı önderliği kadar, kitle dinamiğinin de Sünni karşıtı bir eğilim yerine anti-faşist, devlet karşıtı bir eğilim göstermesidir. Gazi esasta kitlelerin ekonomik sömürü-sefalet, devlet terörü, politik örgütlülüklerden, demokratik haklardan yoksunluk üzerinden bir hareketlilik gösterebilme potansiyelinin kanıtıdır. Dolayısıyla böyle bir tepki Alevi ve Kürt yoğunluklu semtler dışında da güncel ve olasıdır. Devrimci demokrasi ise, kendi semt varoluşunu Alevi-Kürt yoğunluklu semtlere indirgemiştir. Bu olgular üzerinden bakıldığında, MLKP'nin sözde öngörülülüğü, aslında onun dargörüşlülüğüdür.

Şaşırtıcı gelebilir ama bugünün Türkiye'sinde tüm parlamenter tercihler (burjuva partiler) iktidara geldiklerinde bir süre için ve bir ölçüde güçlenirler. Bu aslında (olduğu kadarıyla bile) kitlelerin beklentisinin hükümet olan partide toplanmasının sonucudur. Kitlelerin parlamenter tercihe eğilim gösteren ama farklı partilere dağılan kesimleri,

hükümetten beklenti çerçevesinde bir toplanma eğilimi gösterirler. Seçimler yaklaştıkça geniş kararsız seçmenlerin (ki bu da aktif taraftarlıktan uzaklığın bir yansımasıdır) görece büyük partilerde toplanması eğilimi, bu olgunun bir göstergesidir. Seçimler ve parlamento yoluyla (ya da belediyelerle) hoşnutsuz varoş kesimlerinin yatıştırıldığı devletin bir iddiasıdır. Reformizm aynı iddiayı hiç değilse devrimci alternatifin gündemden düştüğü şeklinde kullanıyor. Burada bir kavrayış zayıflığı ile bilinçli çarpıtma üstüste düşüyor. Devrimci öğe esasta kendini hareketlilik içerisinde vareder. Düzen ise hareketsizlikte... Her eylem/ hareketlilik, bulunduğu seviyeden öte, devrimci öğeyi besleme eğilimindeyken, her seçim düzen içi öğeyi besleme eğilimidir. Eğilim kelimesi bilinçli bir tercihtir. Yani ne her eylemin son tahlilde devrimci olduğunu iddia ediyoruz, ne de seçimlerden devrimci temelde asla yararlanamayacağını... Ama açıktır ki, henüz parlamenter sisteme güvenini tümüyle yitirmeyen kitleler, hoşnutsuz da olsalar, seçime katılma eğilimi gösterirler. Gazi öncesinde varoşlarda RP temelinde dinsel gericiliğin yükselişi açıktı. Ama Gazi sonrası varoşlar seçim aracılığıyla "rehabilite" edilememiştir ve edilemez de. Seçim sırasında kitlelerin eğilimine rağmen, aynı süreçte hem bir hareketlilik eğilimi vardır, hem de varolan hareketlilik devrimci öğeyi beslemektedir.

***

Varoşlar, düzenin ideolojik-politik hegemonyasının en kolay karşılık bulduğu alandır. Üretim sürecinin belirleyiciliğinin zayıflığı ile homojenlikten uzaklık, hızlı düşünsel salınımlara ve suni gündemleştirmelere açıklığı koşullamaktadır. Aynı olgu, derinlik öğesinden uzak olsa da, devrimci arayışa da açıklık yaratmaktadır. Gazi; 1980 sonrası yorulan sınıf-dışı toplumsal muhalefetin bir bütün olarak devrimci öğeden koparılamadığını ve bu kesimlerin hareketliliğinin temelinde derin ekonomik-politik hoşnutsuzluğun yattığını anlatmaktadır. Bu, Gazi'yi raslantısal ve istisnai değil, tekrarlanabilir bir olay olarak değerlendirmeyi gerektirir. Kitlelerin ekonomik-politik çıkarlarından kaynaklı hareketliliğinin gerçek genişliğini, derinliğini ve istikrarlı bir sürekliliğini yakalayabilmesi için, emek-sermaye temel çelişkisinin sürükleyicisi işçi sınıfının toplumsal muhalefetin öncü rolünü oynaması gerekir. Devrimci bir işçi hareketi gelişemediği sürece, Gazi türü örnekler kendi önünü açamaz ve toplumsal muhalefeti belirleyemezler. Kendi içinde bir sürekliliği ancak daralarak yaşayabilir. Devrimci demokrasinin semt dinamiğini kendi içinde değerlendirmesi üzerinden attığı liberal ya da sekter mücadele ve örgüt adımları, bu tarihsel-nesnel sınırlılığı öznel planda tamamlamaktadır. Bu bozulma ve darlaşmayı arttırmaktadır.

Varoş dinamiğini anlamak için Los Angeles zenci gettolarının ve ayaklanmalarının Gazi ile bütünsellik oluşturduğunu sananlar, politik değil sosyolojik sonuçlara varırlar. Aynı şekilde Gazi'den politik sonuçları taşımak için Nurtepe'yi önerenler (ki bu şartlarda sınıf hareketini ancak "dış-öğe" sayabilirler) ancak mezhep ve milliyet eksenlerine ulaşabilirler, sınıf eksenine değil.

Gazi sonrası Nurtepe barikatları ve öznenin devrimci varoluşu, hareketin kesikli ve daralarak da olsa kendi bağımsız dinamiğini ve öğelerini taşıyacağını gösterdi. Hareketin daralması esasta onu bir varoş gençliği hareketine çevirdi. Hareket genişliği ile birlikte heterojenliğini de yitirdi. Küçük-burjuva akımın bu gerçeği gözettiği söylenemez. DHKP-C, hareket heterojen yapısıyla güçlü bir şekilde yürüyormuşçasına, "meclis" adımını attı. Burada meclislerin "devrimci mi, reformcu mu" olduğu yolunda bir tartışma üzerinden söylemiyoruz bunu. Devrimci hareketin kitle örgütünü mücadelenin, hareketin içinden süzülüp gelen bir yapı olarak görmemesini eleştiriyoruz. Bu suni örgütçülük anlayışıdır. Hareketi ise hem deforme eder hem darlaştırır. Küçük-burjuva akımlar, varoş hareketliliğinin ilk zorlanma ve tıkanma eğilimlerine böylece güya örgütsel çözüm bulmuş oldular. Varoş hareketinin nesnel sınırlılıklarını gözetmeyen, bu çerçevede Gazi'nin ve benzerlerinin güncel politik zayıflıklarının üstünden atlayanların, bir örgüt modelini çözüm sayması şaşırtıcı olmamalıdır. Böyle bir örgüt modeli çözümünün politik-taktik hattının doğal olarak '80 öncesinin karikatürü bir belediye sosyalizmi olması kimseyi şaşırtmamalıdır. Suni örgüt modelleri, DHKP-C'nin yaratıcılığının değil, varoş hareketini analiz edememenin doğal bir sonucudur.

TİKB ise, anti-faşist varoş dinamiğini "AFMK"larla cevapladı. Hareketin semtlere

parçalı ve kesintili öğesi, örgüt modelini hiç etkilememekteydi. Hareketin öğelerinden bağımsız "AFMK"lar, "meclis"inki kadar bile politik-taktik bir hatta ulaşamadılar. Politik-örgütsel daralma içindeki TİKB'nin birkaç cezalandırmasının adı oldu "AFMK".

Bir de "işçi evleri" pratiğini deneyenler var. Varoş dinamiğindeki işçi öğesini "ayrıştırabilmenin" masa başı modeli olan bu adımın iki özelliği var: Birincisi, kendiliğinden de olsa bir sınıf hareketinin varlığı şartlarında, işçi öğesi aramak için varoş hareketine bakmak; ikincisi, takatsiz küçük-burjuva yarı-aydının adımı olduğu ölçüde, AFMK'lar kadar bile olamamak...

Küçük burjuvazi başta olmak üzere sınıf-dışı alanlarda politik tıkanıklıkları örgüt modeliyle aşmaya kalkmak, küçük-burjuva akımların değişmez pratiğidir. 1995-96 sonrası gençlik hareketinin kırılmasının temel nedenini öznel öğeye indirgemek ve "meclis", "dernek" modellerini çözümün tek yolu saymak da aynı tutum ve pratiğin bir tezahürüydü.

Komünistlerin semt çalışmasını gençlik üzerinden yürütmeleri örgütsel bir tercih değil, bugün için semt hareketinin bir varoş gençliği dinamiğine daralması politik değerlendirmesinin bir sonucudur. Hareketin kesintili ve parçalı-dağınık karakterini gözönüne alan, suni örgüt modelleri üzerinden değil, hareketin politik zayıflıklarını gözeten bir çalışma, bu değerlendirmenin politik-örgütsel sonucu durumundadır. Komünistler devrimci demokrasinin semt dinamiğini gerileten pratiklerine ortak olmamak kaygısıyla suni bir ayrılık eğiliminden uzak durmalıdırlar. Bizim esas ayrım noktamız politik-ideolojik bakışımızdır. Örgütsel ve politik çalışmanın pratik alanında, devrimci demokrasinin çok somut, bizim ise soyut kaldığımız doğrudur. Ama bunun çözümü, pratik deneyimler öncesinde masa başı somutlulukları bulmak değildir. Bu zaten her zaman suni çözümlerin çıkış noktasıdır. Bizim pratik hattımızın soyutluğu, alana yeni girmemizden kaynaklanıyor. Devrimci demokrasinin somutluğu ise, varoşların yıllardır temel çalışma alanı olmasından doğmaktadır. Bizim ihtiyacımız, ideolojik-politik bakışımızı alanın sorunları üzerinde yoğunlaştırmak, gençlik öğesinin ve parti yılının ihtiyaçları çerçevesinde, geniş, inisiyatifli, hızlı bir pratik-örgütsel çalışma ile somut çözümlere ve önerilere ulaşmaktır.

İşçi gençlik çalışmamız sanayi sitelerinde gerçek bir politik çalışma olarak yürüyecekse eğer, bu genel bir çalışma olarak kalmamalıdır. İMES, OSTİM vb. üzerinden ayrı birimler oluşturmaksızın, mümkün olduğunca yerel bültenler çıkarmaksızın, yalnızca gençlik dergisi üzerinden yürüyen bir çalışmayla mesafe katetmemiz güçtür. Bugün birleşik bir işçi gençlik hareketi olmadığını gözeten bir çalışma yapmamız gerekiyor. Bu, gençlik yayın organının işçi gençlik yoğunluklu çıksa da yetersiz kalacağını anlatır. Hele ki sanayi sitelerinde gençlik dergisi taraftar ve militanları yaratmanın ötesinde ciddi bir kitle çalışmamız olacaksa. Bugün sınıf çalışması içerisinde bağımsız devrimci işçi platformu yaratmanın önemi düşünüldüğünde, İMES ya da OSTİM üzerinden yerel bülten adımlarının taşıdığı önem kendiliğinden anlaşılır. Politik faaliyetimizi bu güncel taktik hedef üzerinden geliştirmeliyiz.

Emekçi gençlik çalışmasının önemli sorunlarından biri de işçi gençlik-varoş gençliği çalışmasının oranları ve ilişkisidir. Kadrosal güçlerimizin halihazırda üniversiteli gençlik ağırlıklı olduğu düşünülürse, buna yakın dönemde öğrenci gençliğe karşı sorumluluklarımız eklenecektir. Sanayi sitelerindeki işçi gençlik çalışmamız kuşkusuz ki temeldir ve politik yoğunlaşmayı bu alanda yaşayacağız. Ama 2-3 aylık bir yaz çalışması süreci üzerinden kadrolaşma düzeyinin hayli zayıf kalacağını da görebilmeliyiz. Bu çerçevede varoşlarda bir gençlik çalışması bizim için özel bir kadrosal dayanak olabilir. Bu özellikle liseli gençlik çalışmamızı eğitim yılına hazırlanmaktan kurtarmak ve derinleştirmek için de somut bir olanaktır.

Varoş çalışmamız, bu çerçevede derinleşmekten çok, alanın duyarlı politik doğal öncüsüyle hızla tanışmalı ve semtin tüm ileri kitle örgütleriyle iletişim sağlamalıdır. Kuşkusuz ki çalışmamız semt yerelliğine uygun bağımsız pratik-politik varoluş biçimlerini gözetmelidir. Bu temel eksen yerine, kadrolaşma avantajları çerçevesinde bir bütün olarak farklı çalışma kurgulamak, çizgisel birliğimizi parçalamak anlamına gelir. Burada sayılan olgular çizginin hangi olanaklar çerçevesinde nereye kadar esneyebileceğine

(Devamı s.8'de)

Kitle eylemlerine katılım üzerine

Kitlelere seslenmenin en önemli imkanlarından biri de miting, gösteri, yürüyüş vb. eylem alanlarıdır. Alanda sergilenen nitelikten niceliğe, mevzilenmeden katılım biçimine, herşey bir bütün olarak seslenmenin gücünü ve kitleler üzerindeki etki düzeyini şu veya bu şekilde belirler. Bu tartışmasız gerçekliğin, düşünsel planda bütün yoldaşlarımız tarafından kabul edilmesine rağmen, pratik gereklerinin yeterince yerine getirildiğini söylemek, özellikle son bir yıllık pratiğimiz üzerinden (5 Ocak vb. istisnalar dışta tutulursa) mümkün değildir. Bunun nedenleri, süreçteki belli eylemlilikler değerlendirilerek açığa çıkarılmak ve aşılmak durumundadır. Sorun bölgeler nezdinde ve somutunda tartışılıp değerlendirildiği oranda yaşamda karşılığını bulabilir.

Genelde eylemlere ilişkin değerlendirmelerde hareketimizin durumu ele alınırken, "iyi bir hazırlık ve organizasyonla katılamadık", "katılımda bir zayıflık sözkonusuydu" vb. sözler örgütsel basınımıza yansımaktadır. Eylemlere katılımda niceliksel yanın zayıf kalmasının önemli bir nedeni kitle hareketinin bugünkü gelişim seyridir, yani bir nesnelliktir. Aşmak elbetteki bir yanıyla bizim sorunumuzdur. Bu hiçbir biçimde kitlelerle olan ilişkimizin, bağlarımızın, ilişki tarzımızın gözden geçirilmesi gerektiği gerçeğini karartmamalıdır. Biz bugün belki onlarla, yüzlerle ifade edilebilecek bir gücü belli eylemlere çekebiliyoruz. Fakat ideolojik-politik netliğimiz ve mevcut kadrosal niteliğimiz üzerinden vurgulanan parti düzeyimizle, bugün yüzleri, binleri; yarın onbinleri alanlara taşıyabilecek bir kapasiteye ve potansiyele de sahibiz. Bunu hayata geçirmek ise, kendiliğinden bir gelişmeye bırakılarak değil, mevcut boşlukların ve zayıflık alanlarının doldurulması ve giderilmesiyle mümkündür.

İyi bir hazırlık ve organizasyon yapamıyor muyuz? Gündelik yaşamda kitlelerle kalıcı ilişkiler kurabiliyor muyuz? Eylemlere katabilme imkanının olduğu yerlerde insanları ne kadar "zorluyoruz"? Mevcut ilişkilerimizi (ani gelişmeleri bir kenara bırakalım) belli günlerdeki eylemlere katılım doğrultusunda hazırlıklı tutabiliyor, seferber edebiliyor muyuz? Ani gelişmelere müdahale konusunda onları devrimci bir sorumluluk bilinciyle donatabilmiş miyiz? Bugün çevre ilişkilerini bırakın, örgüt taraftarlarımız, hatta organlardaki bazı yoldaşlarımız bile bu sorulara olumlu bir yanıt veremeyecektir. Bu alandaki zayıflıkların aşılması, gündelik yaşamın, ilişkilerin, çalışmanın disipline edilmesiyle, her anın sorumluluk bilinciyle donatılmasıyla mümkündür. Her düzeydeki ilişkimizin bu sorumluluğa ulaştırılmasını hedefleyebilmeliyiz. Bu hedefe ulaşmak, parti iddiamızın toplamda bir iddia olmaktan çıkıp gerçeklik haline gelmesi demektir.

***

Eylemlere katılım, elbetteki alanda devrimci bir coşku, komünist bir nitelikle bütünlendiği oranda bir anlam taşır. Bu çerçevede, örneğin bin kişilik bir kitleyle katılıp kofluk sergilemektense devrimci bir hava estiren 50-100 kişilik bir sayıyla katılmak çok daha anlamlıdır. Bu noktada 1 Mayıs'ta reformist hareketlerle DGB'nin kitle oranlarına ve her iki kampın sergiledikleri nitelikleri karşılaştırmak yeterlidir.

En başta da vurgulandığı gibi, hem eylemin kendisinin geniş kitlelere seslenmenin aracı olması ve hem de eylem alanının eylemdeki kitleye seslenmenin ve müdahalenin imkanı anlamına gelmesi, kitlesel katılım, müdahale araçları ve organizasyonda disiplin ve hazırlığın önemini kendiliğinden ortaya koyuyor. Bunun tartışılacak bir yanı yok. Fakat bir imkan olarak eylem dar sınırlar içinde düşünülebiliyor. Sözgelimi sadece boy göstermenin imkanı olarak değerlendirilebiliyor. Eylemlere katılım biçiminde ve tutumda sergilenen pratik, bir yönüyle bundan kaynaklıdır. Örneklersek; PYO üzerinden herhangi bir mitingde ayrı bir kortej oluşturmak olmazsa olmaz değildir. Tıpkı örgüt kortejinin

olmaması gibi. Ne yazık ki eylemin önden vurgulanan yönünü gözden kaçıran pek çok yoldaşımız var. İlla bizim kortejimiz olacak ki rahat rahat slogan atabilsin. Oysa koca bir etkileme alanı. Bir sloganı 100-200 kişiyle atacağına hedefine alandaki kitlenin tümüne attırmayı koymak daha anlamlı değil midir? Ya da kendinle sınırlı kalacağına bir işçi kortejine attırmak... Üstelik bu, oradaki kitleyle kaynaşmanın, ilişki kurmanın bir imkanı iken...

Söylemde ne söylenirse söylensin, pratikte örneğin basın açıklaması, yürüyüş vs.'de bunun gözetilmemesinin nedenlerinden biri de küçük-burjuva devrimci hareketin basıncından kurtulamamaktır. Bu çerçevede ideolojiyi, politikayı ve bunlara denk düşen kültür ve gelenekleri içselleştirememe sözkonusudur. Bizim elbetteki "güç gösterisi" yapacağımız durumlar da olabilir. Fakat bu hiçbir zaman böyle bir basıncın sonucu gerçekleşemez. Hedefimiz proletaryanın devrimci sınıf önderliğini yaratmaksa, tüm çabamızın ekseni işçi ve emekçileri etkilemek ve devrime kazanmak olmalıdır. Bu kitlelerin içinde olmayı gerektirir. Özellikle de burjuvazinin sınıf içindeki uşaklarının bizi kitlelerden yalıtmayı temel amaç edindiği kitle eylemlerinde... Örneğin İstanbul'da İSŞP'nin ve KESK'in katıldığı bir mitingde, yoldaşlarımız ayrı kortej oluşturacaklarına işçi kortejine katılmayı tercih edebilmeliler. İlk etapta mücadeleci işçilerin olduğu bir sendika kortejidir. Memur kortejidir. Olmuyorsa çeşitli ileri platformlar, DKÖ'ler vb.dir. Tabi ki bunu sınıfın önünde barikat işlevi görenlere güç katmaya vardırmak gerekmiyor. Kısacası sorun eylemdeki kitleyi etkilemek, onun üzerinden eylemin kendisini dışarıyı etkilemenin bir aracına çevi mek olarak ifade edilebilir.

Bu nasıl başarılacaktır? Bölge bölge önden organize olabilmişsek, imkanlar dahilindeki araçlarla (pankart, kuş vs.) eyleme katılmayı bir alışkanlık haline getirebilmişsek; organ üyesinden sempatizan ve çevre ilişkilerine kadar hepimiz seferberliği bir refleks haline getirebilmişsek; bu sorumluluk bilincini yaşamımızın her anına sindirebiliyorsak; alanlarda kitlelerden yalıtılmayı değil, kitlelerin içinde mevzilenmeyi başarabiliyorsak; marjinal çıkışları değil de kitlelerin ileri politik çıkışını amaç edinmişsek, başarmanın önünde hiçbir engel kalmayacaktır.

A. JİYAN

Eylem alanlarında nasıl davranmalıyız?

Parti düzeyini yakalayabilmenin bir yönü de işçi ve emekçilerin mücadelelerine önderlik edebilmek, önlerindeki sorunlara doğru çözümler üretmek ve onları bunun üzerinden kapitalizmle karşı karşıya getirmek için uyarıcı etkide bulunmaktır. İşçi ve emekçilerle kurulan her temas, düzeyinden bağımsız olarak bu perspektifle uygulanabilmelidir.

Eylem alanları, kendi örgüt varlığını ve gücünü ortaya koymanın araçları değil (bu durumun kendisi küçük-burjuvazinin ruh hali ve davranışının göstergesidir), işçi ve emekçi kitlelerle gerek kendi sorunları gerekse temel politik sorunlar üzerinden buluşmanın-yakınlaşmanın zemini olmak durumundadır. Sermaye devletinin terör politikaları ve liberal reformizmin geriletici çabalarına rağmen, emekçi kitleler eylemlilik süreçlerinde devrimci politik mücadeleye açık hale gelmektedirler. Uygun bir tarz tutturulabilindiğinde ise, çok fazla zorlanmadan bir birleşme-kaynaşma yaşanabilmektedir. İşin esası, hareketin nabzını tutmakta yatar. Emekçilerin içinde bulunduğu ruhhali, talepleri, düzenle somutta karşı karşıya geldiği sorunlar, arayışlar, yönelimleri -bunlar bir bütün olarak gözetildiğinde, onunla ortak dili yakalamak hiç de zor olmayacaktır. İş, belki de birlikte atıldığından emekçilerin de sahiplenebileceği sloganları, kendi grupsal varlığı üzerinden gerçekleştirmek değildir. Bu dağıtıcı bir tarzdır. Böyle bir tarzla işçi ve emekçileri etkilemek mümkün olsaydı, bugün durum çok daha farklı olurdu. Materyallere indirgenen bir pratik siyasal mücadele kuşkusuz köksüz, zayıf ve etkisi geçicidir. Ama asıl faaliyeti destekleyen böylesi araçları devrimci tarzda (legal-illegal) kullanmanın önemi tartışmasızdır. Siyasal faaliyet buna indirgenmemekle birlikte, eylemlerde bu araçlar etkin bir tarzda kullanılabilmelidir.

Adana'dan Ekimciler

Okurlardan / Yoldaşlardan...

Albayrak direnişi sürüyor

İki aydır zorlu bir mücadele veren Kartal Albayrak temizlik işçilerinin direnişi devam ediyor. Her türlü polis terörüne maruz kalan Albayrak işçileri mücadeleyi kararlı bir şekilde sürdürüyorlar. 24 Temmuz'da TİS görüşmesi yapılacak. İşçiler mesai saatleri içinde KARTURSAŞ önünde toplu olarak bekliyorlar. En büyük destekçileri ise aileleri. Hemen hemen yapılan tüm eylemlere katıldılar.

Albayrak direnişine destek örgütlemek amacıyla Petrol-İş'de bir dizi toplantı yapıldı. Kartal'da bulunan sendika ve parti örgütleri ilki dışında bu toplantılara ilgisiz kaldılar. Daha çok sendika şube yöneticileri düzeyinde verilen destek tabana yayılamadı, yayılması için de hiçbir çaba gösterilmedi. Toplantılara katılan ÖDP, SİP ve EMEP gibi reformist partiler de toplantılarda alınan kararları hayata geçirmediler. Sosyalist ve devrimci basından ise anlamlı bir destek gelmedi. Bunda Nakliyat-İş sendikası yöneticilerinin devrimci çevrelere yönelik olumsuz tutumları etkili oldu. Yapılan toplantıları devrimcilere ve sosyalist basına kapattılar.

Toplantılarda yalnızca Refah Partisi ve Kartal Belediye Başkanının hedef alınması eylemlerin geniş bir tabana yayılamamasında etkili oldu. Yapılan ilk toplantıdan sonra 300 kişilik bir basın açıklaması ve ardından Belediye Başkanlığına kadar yürüyüş yapıldı. Daha sonra yapılan toplantıya katılım ise düşüktü. Belediye Başkanını ziyaret için 6-7 kişi geldi. Katılımın az olması nedeniyle ziyaret iptal edildi.

Albayrak, Mutlu Akü ve Tuzla Deri'de devam eden grev ve direnişlerin ortak bir eylemliliğe dönüştürülmesinin imkanı vardı. Tuzla Deri-İş şubesi ve komünistler tarafından dile getirilen bu görüş diğer sendika ve reformist partilerce kabul görmedi. "Ortak direniş, ortak komite!" şiarına sahip çıkılmadı. Petrol-İş yöneticileri toplantıda yaptıkları konuşmada Mutlu Akü işçilerinin dağınık olduğunu, bu nedenle onları harekete geçiremeyeceklerini söylediler. Nakliyat-İş sendikası ise Kartal Belediyesi ve Refah Partisi dışında bir hedef görmediği için bu çağrıya destek vermedi.

Oysa sınıfın dayanışmasının ve birleşik mücadelesinin örgütlenmesinin büyük bir önem taşıdığı bir süreçten geçiyoruz. Komünistler olarak bu doğrultuda daha etkin bir çaba içinde olmalıyız.

O. Aydın/İstanbul

Albayrak işçileriyle dayanışma gecesi

1 Ağustos'ta Kartal Albayrak işçileriyle dayanışma gecesi yapıldı. Yaklaşık 600-750 kişi katıldı. Gece devrim şehitleri için bir dakikalık saygı duruşuyla başladı. 15 kişilik katılımla Gintem işçileri de gecedeydiler. Albayrak ve Gintem'den birer işçi ile Nakliyat-İş Genel Başkanı birer konuşma yaptılar. Konuşmalarda Albayrak işçilerinin direnişi sürdürmekteki kararlılıkları vurgulandı. Gintem işçisi ise Bursa'daki direnişlerini anlattı. Gecede en çok atılan sloganlar; "Albayrak işçisi yalnız değildir!", "İşçilerin birliği sermayeyi yenecek!", "Devrim şehitleri ölümsüzdür!", oldu. Sanatçı Fevzi Kurtuluş ile Grup Kızılırmak'ın şarkıları coşkuyu artırdı. Albayrak işçilerinin aileleri sloganları ve coşkularıyla geceye ayrı bir hava kattılar.

Komünistler olarak iki gün gibi kısa bir süreçte geceye hazırlandık. Bu süre içinde yapılabilecek en iyi hazırlığı yaptık ve geceye işçi katılımı sağladık. "Ortak direniş, ortak komite!" yazan Devrimci İşçiler imzalı bir pankart ve dağıtılmasına müdahale edilen bildiri ve kuşlarımızla geceye katıldık.

(Baştarafı s.24'de)

programı bir kenara atmak bana teorik olarak doğru değilmiş gibi geliyor. Bu programda yalnış bir şey yok. Olay böyle gelişmiştir, böyle gelişiyor, çünkü meta üretimi kapitalizmi doğurmuş, kapitalizm ise emperyalizme yol açmıştır. Dünyanın genel tarihi pespektifi budur ve sosyalizmin temellerini unutmamak gerekir. İleride mücadelede hangi değişiklikler olursa olsun, ne kadar zikzaklı yollar katetmek zorunda kalırsak kalalım (ve bunların sayısı çok olacaktır; kendi deneyimimizden ülkemizde devrim tarihinin hangi büyük dönemeçlerden geçtiğini görüyoruz, hem de şimdilik sadece bizim ülkemizde; devrim, bir Avrupa devrimine dönüştüğünde olaylar kimbilir ne kadar daha karmaşık ve hızlı gelişecek, gelişim temposu kimbilir ne kadar çılgın bir hız alacak ve kimbilir ne karmaşık dönemeçler ortaya çıkacaktır!) bu zikzaklarda, tarihin bu ani dönemeçlerinde kaybolmayıp genel perspektifi korumak için, kapitalizmin bütün gelişimini ve sosyalizme giden ve bizim, başını, devamını ve sonunu görebilmek için düz bir yol olarak düşünmek zorunda olduğumuz -oysa yaşamda bu yol kesinlikle düz değil, olağanüstü karmaşık olacaktır- yolu birbirine bağlayan ana çizgiyi görebilmek için, bu dönemeçlerde kaybolmamak için, bazı geri adımlar attığımız, geri çekildiğimiz, geçici yenilgiler aldığımız, ya da tarih veya düşman tarafından geri püskürtüldüğümüz dönemlerde yolu şaşırmamak için, görüşümce eski temel programımızı bir kenara bırakmamak önemli ve teorik açıdan tek doğru şeydir. Çünkü şimdi Rusya'da kapitalizmden sosyalizme geçişin daha ilk aşamasında bulunuyoruz. Tarih bize, teorik olarak olabileceğini belli bir süre düşündüğümüz, bizim için son derece iyi olacak, bu geçiş aşamalarını hızla geçmemizi mümkün kılacak o barışçıl durumu sunmadı. Birdenbire Rusya'da içsavaşın ne büyük zorluklar yarattığını ve bu içsavaşın nasıl bir dizi sorunla bağlantılı olduğunu görüyoruz. Marksistler, zorun, kapitalizmin tüm kapsamıyla çöküşüne ve sosyalist toplumun oluşumuna eşlik edeceğini hiçbir zaman unutmadılar. Ve bu zor dünya tarihinin bir dönemini, çok çeşitli savaşlar dönemini kapsayacaktır -emperyalist savaşlar, içsavaşlar bu ikisinin içiçe geçmesi, ulusal savaşlar, dev devlet kapitalisti ve askeri tröst ve karteller döneminde, kaçınılmaz olarak, şu ya da bu ittifaka giren emperyalist devletlerin çeşitli grupları tarafından ezilen milliyetlerin kurtuluş savaşları. Bu çağ, çok büyük çöküşler, zor yoluyla alınan askeri sonuçlar, kitle karakteri taşıyan krizler çağıdır. Bu çağ başlamıştır, bunu açıkça görüyoruz. Fakat bu sadece başlangıçtır. O nedenle genel olarak meta üretimini, genel olarak kapitalizmi karakterize eden herşeyi atmamız için bir neden yok. Kapitalizmden tamamen kurtulmak ve sosyalizme geçmeye başlamak için adımları henüz atmış bulunuyoruz. Önümüzde sosyalizme geçişin daha kaç aşamasının bulunduğunu bilmiyoruz ve bilemeyiz. Bu, Avrupa sosyalist devriminin gerçekte ne zaman başlayacağına, düşmanlarıyla na kadar kolay, ne kadar hızlı ya da yavaş başa çıkacağına ve açılmış bulunan sosyalizm yoluna gireceğine bağlıdır. Bunu bilmiyoruz. Oysa Marksist bir partinin programı kesin olarak saptanmış gerçeklerden yola çıkmalıdır. Devrimin bütün dönüm noktalarında doğrulanan programımızın gücü burada yatar. Marksistler programlarını sadece bu temel üzerine kurmalıdırlar. Mutlak bir kesinlikle saptanmış olgulardan hareket etmek zorundayız. Ve bu olgu, bütün dünyada mübadele ve meta üretiminin egemen tarihsel fenomen haline gelmiş ve kapitalizme yol açmış olmasından ibarettir. Kapitalizm ise emperyalizme dönüşmüştür. Bu tartışma götürmez bir olgudur, programda herşeyden önce bunu saptamak gerekir. Bu emperyalizmin sosyalist devrim çağını açtığı da bizim için çok açık olan, açıkça bilince çıkarmamızın gereken bir olgudur. Bu gerçeği programımızda, bütün dünya önünde belirterek sosyalist devrim meşalesini, sadece bir ajitasyon konuşması anlamında değil, bir program olarak yükseltiyor ve bütün Batı Avrupa halklarına şöyle diyoruz: "İşte sizinle birlikte kapitalist gelişme deneyiminden çıkardığımız sonuçlar bunlar. Kapitalizm böyleydi, emperyalizme böyle gelişti, ve başlamış bulunan ve kronolojik ilk rolün bize düştüğü sosyal devrimler çağı işte budur." Tüm uygar ülkelerin önünde bu manifestoyu ilan edeceğiz; o sadece ateşli bir çağrı olmakla kalmayacak, aynı zamanda tüm sosyalist partilerin tanıyıp kabul ettiği olgularla

mutlak bir kesinlikle gerekçelendirilecektir. Şimdi sosyalizme ihanet eden bu partilerin taktiğiyle, hepimizin paylaştığı, her sınıf bilinçli işçinin iliğine kemiğine işlemiş olan teorik öncüller arasındaki çelişki o kadar açıklık kazanacaktır: Kapitalizmin gelişmesi ve emperyalizme geçişi. Emperyalist savaşların arifesinde Chemnitz ve Basel Kongreleri aldıkları kararlarda emperyalizmin bir tanımını verdiler, ve bu tanım sosyal hainlerin şimdiki taktiğiyle apaçık çelişki içindedir. O nedenle, Batı Avrupa'nın emekçi kitlelerine liderlerine karşı hangi suçlamanın yapılacağını daha açık göstermek için bu esası tekrarlamak zorundayız.

Programın böyle yapılandırılmasını teorik olarak biricik doğru biçim saymanın esas nedeni budur. Bugün cereyan etmekte olanın tarihsel karakterinden meta üretiminin ve kapitalizmin karakteristiğini adeta eski pılı pırtı olarak fırlatıp atma sonucu çıkmaz; çünkü kapitalizmden sosyalizme geçişin ilk basamaklarının ötesinde değiliz ve bizim ülkemizde geçiş, Rusya'nın uygar, ülkelerin çoğunda bulunmayan özellikleri nedeniyle, daha da komplike olacaktır. Yani Avrupa'da bu geçiş aşamalarının farklı olması sadece olası değil, kaçınılmazdır. O nedenle dikkatleri bizim için zorunlu olan, fakat Avrupa için zorunlu olması gerekmeyen özel ulusal geçiş aşamalarına yoğunlaştırmak yalnış olacaktır. Meta üretimin gelişmesi, kapitalizme geçiş ve kapitalizmin emperyalizme dönüşmesi genel temeliyle başlamak zorundayız. Böylece teorik olarak bir tavır alıp bu tavrı güçlendiririz ve sosyalizme ihanet içinde olmayan hiç kimse bizi bu mevziden atamaz. Buradan, yine aynı şekilde kaçınılmaz olan şu sonuç çıkar: Sosyal devrim çağı başlamıştır.

Biz bunu yapıyor ve tartışma götürmez olgular zemininde kalıyoruz.

Ayrıca Sovyet devleti tipinin bir karakteristiğini vermeliyiz. Bu sorun hakkındaki teorik görüşlerimi "Devlet ve Devrim" kitabımda ortaya koymaya çalıştım. Bana öyle geliyor ki, Marksist devlet anlayışı Batı Avrupa'nın egemen resmi sosyalizmi tarafından büyük ölçüde çarpıtılmıştır, bu durum Sovyet devriminin deneyimi ve Rusya'da Sovyetlerin oluşturulmasıyla son derece çarpıcı biçimde doğrulanmıştır. Sovyetlerimizde daha birçok kaba ve tamamlanmamış şey var. Buna hiç kuşku yok. Bu, Sovyetler'in çalışmasını gözlemlemiş herkes için açıktır. Fakat burada önemli olan, tarihi olarak değerli olan, sosyalizmin tarihi gelişiminde ileriye atılmış bir adım olan, yeni bir devlet tipinin yaratılmış olmasıdır. Paris Komünü'nde bu birkaç haftalık bir işti, tek bir kentteydi ve insanlar ne yaptıklarının bilincinde değillerdi. Komün'ü kuranlar onu anlamamışlardı; Komün'ü, gelişmekte olan kitlelerin dahiyane içgüdüsüyle yaratmışlardı ve Fransız sosyalistlerinin hiçbir fraksiyonu ne yaptığının bilincinde değildi. Paris Komünü'nün omuzları üzerinde ve Alman Sosyal-Demokrasisinin yıllarca süren gelişmesi üzerinde yükselmemiz gerçeği sayesinde, Sovyet iktidarını kurarken ne yaptığımızı açıkça görebildiğimiz koşullar içinde bulunuyoruz. Sovyetler'de var olan ve ülkemizin küçük-burjuva karakterinin kalıntıları olan bütün kabalıklara, disiplinsizliklere rağmen, halk kitleleri tarafından yeni tipte bir devlet yaratılmıştır. Birkaç haftadır değil, aylardan beri, tek bir kentte değil, dev bir ülkede, birçok ulus içinde uygulanmaktadır. Sovyet iktidarının bu tipi; Sovyetler'in değil, fakat yine yeni, proleter tipte bir devlet olan bir devlet iktidarının bulunduğu Finlandiya gibi her açıdan farklı bir ülkeye sıçradığına göre kendini kanıtlamıştır. Ve bu, teorik olarak tartışma götürmez olan, Sovyet iktidarının, bürokrasi, polis ve sürekli ordunun bulunmadığı bir devlet tipi olduğu kanıtıdır. Burjuva demokrasisinin yerine, emekçi kitlelerinin öncüsünü öne çıkaran, ona yasama ve yürütme yetkisi veren, onu askeri savunmadan sorumlu kılan ve kitleleri dönüştürebilecek bir aygıt yaratan yeni bir demokrasi gelmiştir.

Rusya'da buna yeni başlanmıştır. Başladığımız işte kötü olanı teşhis edersek, aşarız - elbette tarih bize, bu Sovyet iktidarı üzerinde bir ölçüde uzun süre çalışma olanağı tanırsa. Bu nedenle bana öyle geliyor ki, yeni devlet tipinin karakteristiği programımızda önemli bir yer tutmalıdır.

8 Mart 1918

RKP (B) VII Parti Kongresi'nde Parti Programının Revizyonu ve Partinin Adının Değiştirilmesi Üzerine Rapor'dan...

Seçme Eserler, Cilt: 8, İnter Yay., s.329-334

Parti programı üzerine-I

V.İ.LENİN

(...)

Yoldaşlar, çok daha zor olan sorun, programın teorik bölümüdür, pratik ve politik bölümüdür. Programın teorik bölümüyle ilgili olarak bazı materyallere sahibiz: Moskova ve Petersburg'da parti programının revizyonu üzerine derlemeler çıkarılmıştır; Partimizin önde gelen iki teorik organı, Petersburg'da çıkan "Prosveşçeniye" ve Moskova'da çıkan "Spartak"ta Parti organımızın teorik bölümünün değiştirilmesi üzerine şu ya da bu görüşleri gerekçelendiren makaleler yayınlanmıştır. Bu bakımdan belli bir materyale sahibiz. Bana göre birbiriyle çelişmeyen, en azından esas olarak, ilke olarak çelişmeyen başlıca iki anlayış ortaya çıktı. Benim savunduğum anlayış, programımızın eski teorik bölümünü atmak için herhangi bir neden olmadığıdır. Hatta bu yalnış olacaktır. Bu bölüme sadece kapitalizmin en yüksek aşaması olarak emperyalizmin, ayrıca sosyalist devrimler çağının karakteristiğini veren ve sosyalist devrimler çağının başladığından hareket eden bir ek yapmak gerekir. Devrimimizin, uluslararası proleter ordunun ülkemizdeki birliğinin kaderi ne olursa olsun, devrimin bundan sonraki gelişiminde hangi değişiklikler olursa olsun, her halükârda ileri ülkeleri açlığa, felakete, barbarlığa kadar sürükleyen bu savaşa katılan emperyalist ülkelerin nesnel durumu objektif olarak umutsuzdur. Ve burada, Friedrich Engels'in 30 yıl önce, 1887'de olası bir Avrupa savaşı perspektifini değerlendirirken söylediği şeyi söylemek gerekir. Engels, Avrupa'da onlarca taçın kaldırıma yuvarlanacağını ve bu taçları yerden kaldıracak kimse olmayacağını söylemiş, Avrupa ülkelerinde inanılmaz bir yıkımın gündeme geleceğinden, Avrupa savaşının yarattığı dehşetin nihai sonucunun tek bir şey olabileceğinden söz etmişti. Engels şöyle demişti: "... Proletaryanın zaferi ya kazanılmıştır, ya da kaçınılmazdır." Bu bakımdan Engels, kendini olağanüstü doğru ve dikkatli ifade etmiştir. Marksizmi tahrif eden, yıkım zemini üzerinde sosyalizmin olanaksız olduğunu söyleyen geç kalmış sivri akıllılardan farklı olarak Engels, her savaşın, hatta her ileri ülkede bile, kan içinde boğulan kitleler için sadece yıkım, barbarlık, eziyet ve acı yaratmadığını, bu durumun sosyalizmin zaferine yol açmayacağının garantisinin verilemeyeceğini çok iyi anlamıştır.

Engels, "... proletaryanın zaferi ya kazanılmıştır, ya da kaçınılmazdır" diyordu, yani burada kültürün ve üretim araçlarının büyük yıkımı karşısında daha bir dizi zor geçiş aşaması mümkündür, fakat sonuç sadece şu olabilecektir: emekçi kitlelerin öncüsünün, işçi sınıfının ayağa kalkıp, sosyalist toplumu kurmak için iktidarı kendi eline almaya başlaması. Çünkü kültür yıkımı ne kadar büyük olursa olsun, onu tarihsel yaşamdan silip çıkarmak olanaksızdır. Kültürü yeniden kurmak zor olacaktır, fakat hiçbir yıkım kültürün tamamen yok olmasına yol açmaz. Bu kültürün şu ya da bu bölümü, şu ya da bu maddi kalıntıları ortadan kaldırılamaz, zorluk sadece bunları yenilemektedir. Eski programımızın kalmasını ve bu programa emperyalizmin ve sosyalist devrimler çağının bir karakteristiğinin eklenmesini savunan görüş budur.

Ben bu görüşü yayınladığım program taslağında dile getirdim. Sokolnikov yoldaş Moskova derlemesinde bir başka taslak yayınladı. Diğer görüş müzakerelerimizde özellikle Buharin yoldaş tarafından ve basında da V. Smirnov yoldaş tarafından Moskova derlemesinde dile getirildi. Bu görüş, ya programın eski teorik bölümünün tamamını ya da tamamına yakının kaldırıp, programımızda olduğu gibi meta üretimi ve kapitalizmin gelişim tarihini değil, bugünkü kapitalizmin en yüksek aşamasını -emperyalizmi- ve sosyalist devrimler çağına doğrudan geçişi anlatan yeni bir bölüm koymanın zorunlu olduğunu söyleyen görüştür. Bana bu iki görüş birbiriyle radikal, ilkesel biçimde çelişiyormuş gibi gelmiyor, ama ben kendi görüşümü savunacağım. Meta üretiminden kapitalizme gelişimi anlatan eski

(Devamı s.22'de)